

יאמרו דעת

גליון ה', פרשת נשא סיון ע"ה בעניני שילוח מחנות וצרוף כלי

✠ בדין שילוח מחנות בקטן ✠ שילוח מחנות בטומטום ואנדרוגינוס ✠ טומאת בועל נדה לענין טומאת מחנות ✠ יסוד צרוף כלי ✠ בדין צרוף כלי לתרומה ✠ צרוף כלי להכשר ✠ ציווי גדולים על הקטנים בשילוח מחנות ✠ בשיטת הר"מ בדין צרוף כלי לקמיצה וטומאה

בקדושת עיירות המוקפות חומה הגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל

נערך מכת"י

ונראה דהרמב"ם והתוס' לשיטתיהו אזלי, דהתוס' כ' שבכל עיר ועיר היה בית

הסקילה חוץ לעיר וכו', והיינו משום דכל עיירות המוקפות חומה יש להם דין מחנה ישראל, כדתנן בפ"ק דכלים. עכ"ל. היינו דתוס' ס"ל כהר"ש והרא"ש דכל הערים המוקפות חומה יש להם דין מחנה ישראל, וזה הטעם דמצורע משתלח חוץ לעיירות המוקפות חומה. ולשיטתיהו שפיר מצו למימר דאיכא דינא דחוץ לשלש מחנות בבית הסקילה, כיון דכל עיר ועיר הוי בדין מחנה ישראל. אכן הרמב"ם לשיטתו לא מצי למימר דהוא מצד קדושת ישראל, דזה ליתא אלא בירושלים, וכיון דזה עכ"פ ברור להראשונים דהדין שייך לכל עיר, בע"כ דאי"ז תלוי כלל בדין קדושת מחנות, אלא דכל הדין הוא דבעי רחוק מבי"ד, והוי רק שיעורא, ולכן דין זה שייך לכל מקום. (ולפי"ז נמצא דלהרמב"ם אם העיר תהיה יותר גדולה מ' מיל, ויהיה בין בי"ד לבית הסקילה יותר מ' מיל, אפשר שיהיה בית הסקילה אפי' בתוך העיר, וזה חידוש, וצ"ע).

והנה לשיטת הר"ש והרא"ש דבכל הערים המוקפות חומה איכא קדושת מחנה ישראל, צ"ע אמאי לא אוכלים בהם מע"ש, דבשלמא לענין קק"ל י"ל דמפסלי משום יוצא קודם שיגיעו לערים המוקפות חומה, אבל במע"ש הא ליכא פסול יוצא, וגם יצויר במע"ש שלא היה כלל בירושלים, ואמאי לא יאכל בכל ערי חומה.

וגם בקק"ל צ"ע דהנה בפסחים ס"ג: בהא דתנן השוחט תודה לפניו ולחמה חוץ לחומה לא קדש הלחם, דר' יוחנן אמר דחוץ לחומה היינו חוץ לחומת בית פאגי, אבל חוץ לחומת העזרה קדיש. וכתב רש"י בית פאגי מקום חיצון שבירושלים, התם הוא דחוץ לחומת בית פאגי חוץ לירושלים הוא ואינו מקום אכילת קק"ל, ואם יצאו שם נפסלין, התם ודאי לא מקדשא ליה שחיטה, אבל אי חוץ לחומת עזרה קאי אע"ג דלאו גבי זבח קאי בשעת זביחה, הואיל ובמקום הכשירו היה עומד שפיר דמי עכ"ל. ואם נימא דמעיקר הדין קק"ל נאכלים בכל העיירות המוקפות חומה, והא דאין נאכלין שם הוא רק משום דנפסלין ביוצא, דאיכא הפסק בין ירושלים לעיירות המוקפות חומה, א"כ נפק"מ דבשוחט תודה בעזרה והיה הלחם בעיר

בריש מסכת כלים תנן דעיירות המוקפות חומה משלחין מתוכן את המצורעין.

וטעם הדבר כתב הר"ש דהוא משום דיהושע קדש את כל הערים המוקפות חומה בקדושת מחנה ישראל, וכ"ה בפי' הרא"ש.

אבל הרמב"ם בפיה"מ כתב דהטעם דמשתלח מצורע הוא מקרא דבדד ישב, והוא דין חדש דמצורע צריך להיות בדד וע"כ משתלח חוץ לחומת העיר המוקפת חומה. וברמב"ם פ"ג מביאת המקדש ה"ח כ' הטמא המשולח מהר הבית אם נכנס עובר בלא תעשה ולוקה, שנאמר ויצא אל מחוץ למחנה וזה מחנה שכינה ולא יבוא אל תוך המחנה זה מחנה ליה. וכן מצורע שנכנס לירושלים לוקה. אבל אם נכנס לשאר הערים המוקפות חומה, אע"פ שאינו רשאי לפי שנאמר בדד ישב, אינו לוקה. עכ"ל. הרי מבואר דס"ל דדין מחנה ישראל הוא רק בירושלים, ומצורע שנכנס לשם לוקה מלאו דולא יבא אל תוך המחנה, אבל שאר הערים המוקפות חומה אם נכנס מצורע לתוכן אינו לוקה, דאין להם דין מחנה ישראל ורק עשה בדד ישב איכא בהו.

(ולהר"ש והרא"ש, אם יכנס מצורע לעיירות המו"ח, לכאו' יהיה חייב מלקות. ועיין בקרית ספר פ"ג מביאמ"ק שהכתוב נתקו לעשה דבדד ישב, ומשו"ה אינו לוקה. אכן ברש"י פסחים דף ס"ז. מב' דאיכא מלקות במצורע שנכנס לכל ערי ישראל שנתקדשו).

והנה בסנהדרין דף מ"ב: איתא דבית הסקילה היה מחוץ לג' מחנות, ובתוס' שם מבואר דהדין דחוץ לג' מחנות הוא מחמת דבג' מחנות אסור שיהא בית הסקילה מצד קדושת המחנות. אמנם הרמב"ם בפ"ב מסנהדרין ה"ג כתב, ומקום שהורגין בו בי"ד היה חוץ לבי"ד ורחוק מבי"ד שנ' הוצא את המקלל אל מחוץ למחנה, ויראה לי שיהיה רחוק כמו ששה מילין, כמה שהיה בין בית דינו של משה רבינו שהיה לפני אהל מועד ובין סוף מחנה ישראל. עכ"ל. הנה לא הזכיר אלא חד דינא שיהא רחוק מבי"ד, ולא דבעינן שיהא מחוץ לג' מחנות מצד קדושת המחנות. ומקרא דאל מחוץ למחנה ילפינן רק שיעורא גרידא, דבעי שיהא רחוק כמו שהיה בבי"ד משה רבינו.

בדין שילוח מחנות בהש"ו הרב מרדכי אליהו סלושץ

הגמ' נדה י"ג:] מבארת דין כהן שוטה: "כהן שוטה מטבילין אותו ומאכילין אותו תרומה לערב, ומשמרין אותו שלא יישן. ישן טמא לא ישן טהור", עד כאן. ומסתבר שאם הוזהרו בחשש טומאת השוטה משום משמרת דתרומה שבמיתה, כל שכן שנאסר במשמרת דביאת מקדש שבכרת. ואסור להכניס שוטה למקדש, אלא אם כן מטבילין אותו קודם הלילה, וכשיערב השמש ישמרו אותו שלא ישן ויוכל להיכנס למקדש. [ואף ששוטה לאו בר חיובא הוא, אבל משום משמרת התרומה והמקדש אסור להאכילו תרומה טמאה, וכן אסור להניחו להיכנס למקדש].

ובריש חגיגה תני, 'הכל חייבים בראיה, חוץ מחרש ושוטה וכו'. מדתני בהו פטורא, משמע קצת דאיסורא מיהא ליכא. [ואפילו איסורא דרבנן משמע דליכא, דבא ד'הכל חייבים' מבואר בגמ' דמרבא אף קטן שהגיע לחינוך, דחיובו בראיה מדרבנן]. ולהנ"ל על כרחך לא משכחת לה ראייה בשוטה אלא בלילה לאחר שהטבילו אותו. וזהו כדברי הטורי אבן [חגיגה י"ז ע"ב ד"ה דכתיב] שאפשר לקיים מצוה ראייה בלילה, עיין שם שמביא לזה ראייה מגמ' ראש השנה. דלמה שכתב המנחת חינוך [מצוה ת"צ אות ב'] בדעת הרמב"ם שבליילה שאין הבאת קרבן אף מצוות ראייה ליכא, צ"ע היכי משכחת לה שוטה בראיה. [ועיין עוד בסמוך גבי קטן].

והנה בדין קטן מצינו חגיגה ב' ע"א 'איזהו קטן [הפטור מראיה] כו', ובית הלל אומרים כל שאינו יכול לאחוז בידו של אביו ולעלות מירושלים להר הבית. הא יכול לאחוז בידו של אביו, חייב בראיה, וכמו שכתב הרמב"ם [פ"ב ה"ג מהלכות חגיגה]. והאי 'ראייה' היינו ראיה פנים בעזרה, וכמו שכתבו שם המפרשים. ובסוכה מ"ב ע"א איתא, דקטן שאינו יודע לשמור גופו אין אוכלין על גופו טהור. וזהו לאחר שכבר יש בו דעת להשאל, וכמבואר ברמב"ם [סוף פט"ז מהלכות אבות הטומאה]. ומסתבר שאם אוכלין על גביו טהרות, שאף אסור להביאו למקדש.

וצ"ע דמסתמא יכול לאחוז בידו של אביו אין בו עדיין דעת להשאל ולשמור גופו, ואין מותר בכניסה לעזרה. וצריך לומר דמטבילין אותו ומשמרין אותו. והיינו שמטבילין אותו קודם שקיעת החמה, ומשמרין אותו מכל טומאה עד שעה שנכנס לעזרה. ואם נכנס ביום, משמר אותו מטומאה עד הבוקר.

והנה כבר הובא שגבי שוטה חששו שמא ראה קרי בשנתו. וגבי קטן פחות מבן ט' נחלקו האחרונים אם חוששים שמא ראה קרי [אלא שקרי טהור]. וכמבואר בספר אורחות הטהרה [שיצא בעזה"י בקרבן] סי' א'. וכשהוא בן ט' ודאי חוששים שראה קרי, וכמבואר בפוסקים גבי חלת חוצה לארץ. וכשאמרו בסוכה שעושים טהרות על גבי קטן שיודע לשמור גופו, האי 'לשמור גופו' כולל גם שיודע ומכיר בראית קרי. ולפי זה, קטן בן ט' שעדיין אינו יודע לשמור גופו, לא יכנס אלא לעזרה בלילה קודם שישי. ונמצא שלא יתקיים בו מצוות ראייה אלא בלילה. וזהו כדעת הטורי אבן שהובא לעיל, שמקיימים מצוות ראייה אף בלילה. ולמה שמצדד הלחם משנה [פ"ב ה"ג מהלכות חגיגה] שראית קטן מתקיים בלא הקרבת קרבן, אף לדעת המנחת חינוך מתקיים בקטן מצות ראייה בלילה. וקטן שאין בו כלל דעת של הרהור, נראה שאם יטבילו אותו ויעריב שמשו אין צריך לחשוש שמא ראה קרי. דבתוספתא שמביא הר"ש זבים פ"ב מ"ב [ורמב"ם הלכות מחוסרי כפרה פ"ב ה"ד] איתא שקטן שראה זיבות אינו נבדק במראה והרהור. ואם כן מסתבר שאף אינו בחשש שיראה בשנתו קרי עם הרגשה, דהא אין הרואה קרי בשנתו נטמא אלא אם כן חלם ששימש מיטתו, וכמבואר בנדה מ"ב ע"א. ועיין מנחת חינוך [מצוה קע"ח אות ה'] דהיינו דמה שאין קטן נבדק במראה והרהור, היינו קטן שאין בו כלל דעת, אבל אם יש בו מעט דעת, אף קודם ט' שנים חוששים להרהור. [וכן דעת הרבה אחרונים שחוששים לקרי אף בקטן פחות מבן ט', ומה שמאכילין אותו חלת חוצה לארץ, זהו משום שקרי של קטן הפחות מבן ט' טהור]. והנה אם יודע לשמור גופו, מסתמא מותר בכניסה למקדש אף בלא שמירה. ואם יודע לשמור גופו ואינו יודע לשמור ידו, צ"ע אם מותר לו להיכנס למקדש, או שצריך שגדול ישמור גם את ידיו. ואם אין טומאת ידים למי שננטמא בעזרה, אפשר ליטול ידיו רגע לפני שנכנס לעזרה, ותו אין צריך לשמור ידיו. אבל למה שמצדד בקהלות יעקב [זבחים סימן ט"ז] שאף שאים טומאת ידים במקדש, היינו רק לטומאות, אבל הגברא נפסל מעבודה, לכאורה אסור אף בביאת מקדש, וצ"ע.

בדין טו"א שראו לובן ואודם כאחת הרב חיים עוזר קלאר

נדה כ"ח. אמר ר"נ אמר רב טומטום ואנדרוגינוס שראו לובן או אודם אין חייבין על ביא"מ ואין שורפין עליהם את התרומה. ראו לובן ואודם כאחד אין חייבין על ביא"מ, אבל שורפין עליהם את התרומה, שנאמר מזכר ועד נקבה תשלחו זכר ודאי נקבה ודאית ולא טומטום ואנדרוגינוס. ומבואר דאע"פ שהן טמאים ממנ"פ מ"מ דרשינן מקרא דאין חייבין על ביא"מ.

והנה אם הוא יטבול אחרי יום אחד הוא יהא רק טמא רק מספק, דהא על הצד שהוא זכר הוא נטהר דהא הוא טמא רק יום אחד ורק על הצד שהוא נקבה הוא טמא שבעה וממילא לא ישרפו את התרומה מספק, אולם באור שמח כאן [וכן בערוך לנר ובמי נדה להגר"ש קלוגער] כתבו שישרפו את התרומה והוא משום דמעמידים על החזקה דהא אתמול היה ודאי טמא, ואע"פ שהסיבה של הטומאה השתנתה, דהא הכא כבר אין לו את הממנ"פ, מ"מ מחזיקין מטומאה לטומאה והיינו שהדין חזקה רק מחייב שהוא טמא ומדין החזקה נקטינן שהוא בודאי טמא, ומ"מ ע"כ הוא טמא רק טומאת נקבה, דהא מטומאת זכר הוא ודאי נטהר,

וא"כ יל"ע דבכה"ג יתחייב בשילוח מחנות דהא עכשיו כבר הוא טמא בטומאת נקבה ודאית [ואולי בדין שיהא זכר ודאית גם חזקה לא מהני שבעי שיהא ודאי כמו בעשירי ודאי וצ"ע] וע"כ צ"ל שהדין חזקה לא יתן יותר ממה שהיה לו קודם ובטומאה ההיא הרי לא היה לו דין שילוח מחנות כיון שהטומאה הרי לא חייבה שילוח מחנות וא"כ מדין החזקה נמי אין לו דין יותר ופשוט. רק יל"ע לפי"ז באופן שהטו"א היה קודם טמא מת או מצורע ואח"כ נגע באדום ונטהר מטומאת המצורע או מטומאת המת שכה"ג נמי הוא יהא טמא בודאי מדין מחזיקין מטומאה לטומאה להאחרונים הנ"ל ובכה"ג יהא דין שילוח מחנות מדין טומאת נקבה מכח דין חזקה וכאן מחזיקין טומאה שחייבה שילוח מחנות, וחידוש.

וי"ל דהנה יש לחקור ביסוד הדין דזכר ודאי ונקבה ודאית, אם הוא הלכה בדין שילוח מחנות דבדין שילוח לא נאמר לשלח טמאים רק נאמר לשלח ט"מ ולשלח זכר וזבה ולשלח בע"ק וכ"א כדין שילוחו, ובזה נאמר שבדין שילוח זבה הוא רק לדין זבה ודאית ולא בספק של טו"א וכן בבע"ק וא"כ הכא אין כאן דין שילוח לא מפרשת זבה ולא מפרשת בע"ק ואין כאן ממנ"פ דכל אחד יש לו דין שילוח מפרשה נפרדת. או"ד שזה דין במטמא דהיינו שנאמר שרק לובן או אודם ודאים הם מטמאים בטומאת לובן או אודם כלפי דין שילוח מחנות וכיון שבטו"א הלובן או האודם מסופקים הם לא מטמאים לענין שילוח מחנות. וראיה גדולה לזה הוא מדברי הרא"ש [בתוס' הרא"ש עה"ד שם] שגם אם הטומטום נקרע הוא פטור על ביא"מ והוא פלא דהא עכשיו הוא ודאי ואמאי לא יאמר דין שילוח אולם אם הוא דין בטומאה ובמעשה ההטמאות ניחא שכיון שזה היה ספק והוא לא נטמא מה יטמא אותו עכשיו. ולפי"ז ניחא שגם אם עכשיו יש לו דין טומאה ודאית מכח הדין חזקה מ"מ כיון שבנגיעה הוא היה מסופק והוא לא נטמא לענין שילוח מחנות ה"ה עכשיו שיש לו דין חזקה שהוא טמא בטומאת נקבה אבל מה יטמא אותו לענין שילוח מחנות ולא עדיף החזקה שמחזיקה אותו בטומאת נקבה ממה שנתברר ע"י שהוא נקרע שהוא נקבה ועיין.

ויתכן להביא עוד ראיה לזה מדברי הרמב"ם ריש מו"מ שכ' שהך דינא הוא לא רק אם ראה לובן ואודם כאחת אלא ה"ה אם נגע בלובן ואודם של טו"א כאחת שהוא פטור על ביא"מ אולם אם גם ראה בלובן ואודם כאחת וגם נגע בלובן ואודם חייב על ביא"מ והוא פלא. ובשלמא אם בפעם הא' הוא לא נטמא לדין שילוח מחנות א"כ לא חשיב שבע ליה טומאה דהא הטומאה השניה מוסיפה על הטומאה הראשונה דין שילוח מחנות, אבל אם בטומאה לא חסר ורק הוא דין שילוח מחנות לכא' כה"ג יהא בזה חסרון של שבעה ליה טומאה ודו"ק.

בדין שילוח מחנות בבוועל נדה הרב ישעיה הלברשטט

פסחים [דף ס"ח] זב משתלח חוץ
לב' מחנות וטמא מת משתלח חוץ

למחנה שכינה ובוועל נדה כטמא מת למחנותם, ותוס' ביומא ו' ע"א בארו שהוא נשמע ממילא מדברי המשנה שבוועל נדה כטמא מת לטבילתו "ש"מ דכנדה הוי לכל מאי דכתיב בהדיא אבל למאי דלא רבינו קרא יש לנו לדמותו לט"מ מסברא משום דהוי טומאת מגע כמותו וא"כ ה"ה למחנותם". מבואר שמסברא אין דינו כדין זב שטומאה יוצאה מגופו אלא הוא כמגע.

וקשה דביומא שם איתא דטומאת בועל נדה לא הותרה בציבור, ופרש"י: "כל טומאת מת בציבור רחמנא שרייה דכתיב איש כי יהיה טמא לנפש יעשה פסח שני איש נדחה לפסח שני ואין ציבור נדחים אבל זבין ומצורעין נדות ויולדות שטומאתו יוצא עליו מגופו לא הותרה ובוועל נדה כנדה" עכ"ל. והנה כתב רש"י שדוקא טומאת מת הותרה בציבור כיו שאין הטומאה יוצאת מגופו אבל טומאות היוצאים מגופו לא הותרו ובוועל נדה הוא כטומאה היוצאת מגופו וצ"ע מ"ש לענין מחנותם דאינו נדון כיוצא מגופו ולכך אין דינו כזב ולגבי הותרה דינו כזב דנחשב כיוצא מגופו.

והנראה בזה דנדה יסוד הטומאת נדה הוא מהשם נדה ר"ל שלא ראית הדם מטמאה את האשה שבעה אלא הדם משוי להאשה שם נדה, דאל"כ רואה ביום השני עוד טיפת דם תתצטרך שבעה מהיום השני כטמא מת שאם נגע במת מונה שבעה מנגיעה אחרונה אלא ע"כ דלא ראית הדם מטמאה את האשה אלא ראית הדם בעת נדתה עושה את האשה לנדה, והיא נדה שבעת ימים כדכתיב שבעת ימים תהא בנדתה, והינו דלאשה יש שבעת ימי ראייה ולכך ע"י שראתה בימי ראייתה נעשתה לאשה לנדה שבעת ימים.

ונראה דמה"ט נמי לא שייך בה מקצת היום ככולו [לומר שיהי טבילתה ביום] כיון דטומאתה הוא מחמת השם נדה ועל שם נדה לא שייך מקצת היום ככולו דרק על דין התורה של ימים שייך מקצת היום להחשב כאילו יש כאן שבעת ימים משא"כ טמא מת דדינו דבשעת ימי טומאה שייך בו מקצת היום ככולו. ומעתה נראה עוד דהא דאמרין דזב ונדה חמורים שטומאה יוצאה מגופם יש לפרש דתירתי איתניהו ביה, חדא שכוון שהטומאה יוצאה מגופן הוא סבת הטומאה ולא

דקיבלה מאחר וזהו 'אב', ועוד
חומר בטומאה, שהטומאה יוצאה

מגופו. [ולו יצויר שהיה יוצא מגופו בשני ושלישי דלא שייך בהם צד 'אב' גם היה חומר זה שהטומאה יוצאה מגופו].

ולפי"ז מבואר דין בועל נדה דהגם שבוועל נדה טובל ביום כי אינו סיבה עצמית ושם עצמי ד'בוועל נדה' אלא שקיבל את הטומאה מהנדה ולכך שייך בו מקצת היום ככולו וכמש"נ אבל אעפ"כ אינו ככל טומאת מגע, דהרי כתיב 'ותהי נדתה עליו' הינו שע"י בעילת הנדה באה עליו טומאת הנדה עצמה וכיון שטומאתה היא טומאה חמורה שהיא טומאה היוצאת מגופה והרי טמאה זו נתגלגלה עליו נמצא שהבוועל נדה הגם שאינו 'נדה' אבל יש בו 'טומאת נדה' יש בו טומאה חמורה של טומאה היוצאת מגופו אע"פ שלא יצא מגופו.

ומיושב נמי הא ד'למחנותם' אינו כזב אע"פ דאינו בכלל הותרה בציבור, דהנה בזב נתחדש שילוח חוץ לב' מחנות וא"א למילף בועל נדה מיניה כיון שאינו דומה לו שהרי זב הוא סבת הטומאה עצמה, משא"כ בועל נדה דאינו סבת הטומאה עצמה כדאסיקנא שטבילתו ביום. אולם גבי טומאת מת הותרה בציבור הרי נתחדש בטומאת מת שהיא הותרה א"כ א"א למילף מהא לטומאת בועל נדה דאע"פ שאינו סבת הטומאה מ"מ הרי נתבאר שהטומאה שעליו היא בחומר טומאה היוצאת מגופו א"כ טומאה קלה הותרה וטומאה חמורה מנ"ל שהותרה.

ומלבד ענין הילפותא גם טעמא רבה איכא בזה והוא, דזב ומצורע וכל אלו שהטומאה יוצאה מגופם הרי תחילת דינן הוא בזה שחל בהם שם זב [ע"י שראה ג' ראיות והמצורע ע"י צרעתו] ואמרה תורה שטמאים, משא"כ טמא מת שקיבל את טומאתו מן המת הגם שודאי עתה הוא איש טמא מ"מ אינו אלא כאיש הנושא טומאה אבל עצם עצמו אין בו שם טומאה, ובשילוח נאמר וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב הינו דהדין שילוח הוא שילוח טמאים משלחים את 'הטמאים' בעצמם את הצרוע ואת הזב אבל טמא לנפש אין בו דין שילוח ג' 'מחנות אלא ממחנה שכינה בלבד, דאינו הטמא עצמו, ולכן בועל נדה הגם שהטומאה שנתגלגלה עליו היא חמורה כטומאה היוצאת מגופו מ"מ הוא עצמו אינו סבת הטומאה ולא דמי לזב ומצורע, ודין טומאה הותרה בציבור שאני, דהיא משתייכת לחומר הטומאה שלפנינו ולא אכפ"ל אם היא חלול בעצם הטומאה, וכמש"נ.

המשך הגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל

דאוכלים בה קק"ל ובמוקפת חומה לא, דא"א להוציאם כדאמרין. ומע"ש דכתיב והבאתם שמה וגו', וכתיב לא תוכל לאכול בשעריך וגו', דמשמע דאפילו בעיירות המוקפות חומה דחשיבי מחנה ישראל לשילוח המצורעים, אין יכולין לאכול שם מע"ש עכ"ל. ומבואר דס"ל דמעיקר הדין נאכלים קק"ל בכל העיירות המוקפות חומה, ורק משום דנפסלין ביוצא הוא דאין נאכלין שם. וצ"ע לדבריו בגונא דלחמי תודה וכו"ל.

אמנם במש"כ דירושלם מקודשת משאר עיירות המוקפות חומה, דאוכלין בה קק"ל ובמוקפת חומה לא, הוא משום שא"א להוציאם, דזה אינו דין בקדושת ירושלם, אלא היכ"ת בעלמא שא"א להביאם לשם משום יוצא, ואי"ז עדיפותא דירושלם יותר מהעיירות המוקפות חומה.

עוד צ"ע במש"כ דמע"ש אינו נאכל בערי חומה, משא"כ קק"ל מעיקר הדין נאכלים בערי חומה, דהא קדשים קלים חמירי. וגם דבפסוק דוהבאתם שמה דכתיב גבי מע"ש, כתיב נמי ובכורות צאנכם דהיינו קק"ל, וצ"ע.

המוקפת חומה, יתקדש הלחם אליבא דר"י כיון שהוא מקום אכילתו, ושפיר מצינו קק"ל הנאכלין בערי חומה, דבכה"ג ליכא פסול יוצא.

ונראה דתרי ענייני איתנהו, א' קדושת מחנה ישראל. ב' דינא דלפני ה'. ואע"פ שיש לערי חומה קדושת מחנה ישראל, מכל מקום לא הוי לפני ה', דלא מקרי לפני ה' אלא בסמוך למחנה שכינה לויה, וגם מע"ש צריך להאכל לפני ה', דכתיב לפני ה' אלקיך תאכלנו, ונמצא לפי"ז דכל הנפק"מ הוא רק לשילוח מצורע, דזה תלוי בקדושת מחנה ישראל, וליכא בה דינא דלפני ה', וצ"ע.

והנה בקרית ספר פ"ז מבה"ב כתב דכיון דמדאורייתא הוו מחנה ישראל עיירות המוקפות חומה, אפילו לענין קק"ל הנאכלים בכל מחנה ישראל נמי, אי לאו משום דאיכא הפסק בין ירושלים לעיירות המוקפות חומה ונפסלים ביוצא, אבל אי הוו סמוכות זל"ז הוו נאכלין כמחנה דמדבר דלא הוו הפסק מחנות והיו נאכלין בכל מחנה ישראל, ירושלם מקודשת משאר עיירות המוקפות חומה,

לו לפסוק בספר כדברי ב"ש שם שאמרו שכורך את המגל בסיב ומביא בכלים שאינם מקבלים טומאה, אך בספר פסק כדברי ב"ה שמטהרים את העוסקין בדבר לפני כן, והיה נראה מזה שהר"מ חזר בו עכ"פ מהא דכיצד בוצרים בית הפרס וזה מיירי לאחר גזרה והוא מח' בפרושי הר"מ.

אך יש לעיין, דבתחילת פרוש הר"מ בפה"מ במסכת טהרות כתב שכבר בארנו בסוף אהלות שנחלקו ב"ה וב"ש בדבר זה ונראה ממנו שהוא הבין כאן שבאמת היא מח' גם במשנה שם, ועוד בתחילת פרושו בפה"מ באהלות שם הביא לגזרה הזו והביא שאמרו בגמ' שאחד הטעמים הוא שמא יזלף עליהם משקה ונמצא מוכשר, ולכא' יש לעיין אמאי הביא הר"מ לטעם זה שם הרי אי היה גזרה מאי נפק"מ מה הטעם, והיה מקום לומר בזה דבר חידוש, שגם שם ב"ה מיירי לפני גזרה, והם אמרו את דבריהם בבית הפרס שאפ' אי הוכשר ממש לא נטמא ממש מבית הפרס כיון שבית הפרס דרבנן ובוזה הקלו שלא יהיה מוכשר עד שעה שיצא ממנה, ולכן הביא הר"מ הטעם שיכול להיות הכשר בבית הפרס עצמו, ואמנם היה בדין שלא יהיה הלכה כדברי ב"ה בזה מחמת דין הבוצר לגת שהרי כיון ששתיק הלל לשמאי היינו קבל את כל דבריו ועוד הרי עמדו למנין שם בעליה וגזרו כדברי ב"ש וא"כ בכל פרטי הגזרה הוא גם כן לפי בית שמאי והיה ראוי להיות הלכה כן, אבל בבוצרין את בית הפרס הקולא היא מהלכות בית הפרס ולא מחמת הבוצר לגת, ולכן אי היה בבית הפרס גם לפני התקנה היו בוצרים אותו כן, וגם לאחר התקנה שבוצר לגת הוכשר לא יהיה אלא הכשר מים וגם בזה יהיה הקולא הזו של בית הפרס, ולכן ראה הר"מ לפסוק בדבר זה כבית הלל ולא כבית שמאי.

ויש להביא ראיה מהמשנה כאן, דמאי איריא אי הוא משטיח של אדמה או של עלים, היה ראוי לומר אי הוא בצר לגת או לא ואמאי כתבה המשנה באופן כזה שהוא תלוי בדעתו אי הוא כינס את המשקה על עלים או לא, ונראה מזה שלא היה עדיין גזרת הבוצר לגת ולכן אמרו שהוא תלוי בזה.

ויש לכא' להביא עוד ראיה לדברי הר"מ שלא נזכרו ב"ה במשנה לענין זה, דבמשנה ע"ז לט: אלו נלקחים מהעכו"ם דבדבניות אף על פי שמנטפין אין בהם משום הכשר משקה, ובגמ' שם אמרו והא הבוצר לגת הוכשר דברי ב"ש ואודי ליה הלל לשמאי ואמרו שם שלא קבעי להו לאכילה יעו"ש, ולכא' מה פשר באריכות ששמאי אמר כן ואודי ליה הלל, ועוד בגמ' חולין לה על הא דצריך של מנחות שהביאו מבוצר לגת אמרו בסתמא דין בוצר לגת כאילו היה דבר מוסכם לכ"ע, ונראה שאה"נ שכעת כ"ע מודו בבוצר לגת, אלא כיון שהגמ' בע"ז הקשתה ממשנה ששם לא נאמרו דברי ב"ה א"כ רצתה הגמ' לתקן זאת בגירסא שהרי אודי ליה הלל לשמאי וכעת יהיה בהם הכשר משקה, ומכאן זה אמרו שאודי ליה אבל בגמ' חולין שהקשתה מהדין עצמו של הבוצר לגת לא אמרו שהוא מח' ואודי ליה.

האיתא במשנה: "כיצד בוצרין בית הפרס, מזין על האדם ועל הכלים ושונים, ובוצרים ומוציאין חוץ לבית הפרס, ואחרים מקבלין מהן ומוליכין לגת. ואם נגעו אלו באלו טמאים כדברי בית הלל. בית שמאי אומרין אווזו את המגל בסיב או בוצר בצור ונותן לתוך כפישה ומוליך לגת. אמר ר' יוסי במה דברים אמורים בכרם הנעשה בית פרס, אבל הנוטע בית פרס ימכור לשוק".

בגמ' שבת טו בסוגיא של ח"י דבר, מבואר שאחת מהגזרות היתה שהבוצר לגת הוכשר, והיינו שכל שבוצר ענבים לעשותם יין, הענבים הללו נחשבים כמוכשרים ומקבלים טומאה אפ' אי לא היה עליהם משקה ממש בשעת בצירה. והנה הדין הוא שבית הפרס טמא, שהוא שדה שנחרש בה קבר, ונחלקו במשנה האין בוצרים ענבים ליין בכרם זהו נמצא בבית הפרס, ונחלקו בזה ב"ש וב"ה, ונראה מזה שגם ב"ה וגם ב"ש מודים לגזרת הבוצר לגת, וכן מבואר בגמ' שבת שם וע"ז לט דאודי ליה הלל לשמאי.

ובמשנה טהרות פ"י מ"ד: "הנותן מן הסלים ומן המשטח של אדמה בית שמאי אומרין נותן בידים טהורות. ואם נתן בידים טמאות טמאן. בית הלל אומרין נותן בידים טמאות ומפריש תרומתו בטהרה". וכתב הר"ש שמיירי שהוא בצרם לאכילה ונמלך עליהם לגת, ובוזה נחלקו ב"ש וב"ה והיינו שב"ש ס"ל שאי תחילת הבצירה היה לאכילה ולאחר מכן נמלך לגת חשיב מוכשר מרגע שחשב עליהם לגת, ואילו לפי ב"ה הוא תלוי בשעת בצירה, ולכן לפי ב"ש הם מוכשרים ויטלם בידים טהורות, ולפי ב"ה יכול גם טומאה.

אמנם הר"מ כתב שהמשנה מיירי לפני שהודה הלל לשמאי על הבוצר לגת, ומיירי כאן שהוא לא בצר אותם לגת אלא בצרם והניחם על משטיח של אדמה שלא היה מקפיד במשקה הזב מהם, ולכן אי נמלך לאחר מכן להוליכם לגת ולא לצמוקים, לפי ב"ש חל על זה גזרת הבוצר לגת והוכשר ולכן אי נטלם בידים טמאות טימאם, ואילו לפי ב"ה הוא אינו כן אלא כיון שהבוצר לגת לא הוכשר מ"מ אי נטלם בידים טמאות לא טימאם כיון שהם אינם מוכשרים. אמנם הא מיהת יש לו ליטול תרומה בטהרה, ואי היה ממשטיח על עלים שהיה ניחא ליה בזה שהוא יאסף את המשקה היה מהני ליה לחשובי משקה ידיה והוי הכשר ולכן לא יטלם אלא בטהרה. וכמו כן כתב הר"מ שהלכה כבית שמאי כיון שהוא מדינא דבוצר לגת ואודי ליה הלל לשמאי ולכן הלכה כאן כבית שמאי אבל בגלל שגם ב"ה מודים לזה.

אמנם בגר"א בא"ר שם הקשה על דברי הר"מ הללו שעולה ממנו שדברי ב"ה במשנה היא לפני מה שהודו לדברי שמאי וגזרו על הבצירה, דבמשנה אהלות ריש פי"ח איתא כיצד בוצרין בית הפרס ואמרו שם ב"ה שמטהרים את כל העוסקין בדבר לפני הבצירה ולאחר מכן בוצרין ומשמע מהמשנה שלאחר שהוציאו את הענבים משטח בית הפרס הם חוזרים להיות מוכשרין, וכן איתא בפה"מ שם, ועוד אי דברי ב"ה שם היו לפני הגזרה היה

ה"משנה היומית" הינו מפעל לימוד משניות יומי עם מבחנים והגרלות. כעת הלימוד הוא בסדר טהרות, כאשר המשתתפים כבר זכו לסיים את מסכתות אהלות וכלים, ופניהם מועדות למסכת נגעים. אחת לחודש יישלח אליכם מבחנים שבועיים על סדר "המשנה היומית" ומבחן אחד חודשי על סדר "ההלכה היומית", המבחנים הינם בשיטה אמריקאית, המבחנים במשנה: כל מבחן כולל 10 שאלות על פשט המשנה ופירוש הברטנורא על 14 המשניות שנלמדו במשך השבוע. מבחן ההלכה כולל ה 10 שאלות על המחבר והרמ"א, ושאלת רשות נוספת על המשנה ברורה.

לקבלת לוח סדר הלימוד או להצטרפות למבחנים: 072-272-0000

בדין מים שניים

מבואר במסכת ידים שיש ענין של מים ראשונים, שהם נוטלים את היידם ויש ענין של מים שניים שהם באים להעביר או לטהר את המים הראשונים. ורוב ראשונים סוברים שדין מים שנים הוא גם לחולין, אבל הר"מ סובר שדין מים שניים שהוא רק לתרומה. והנה, בר"מ בהקדמה למסכת ידיים מצינו חידוש שלא מצינו כמותו בשאר הראשונים, שסתם ידיים שאין להם טומאה ידועה לא עושים את המשקה לתחילה, אלא משקה חולין שנגע במים כאלו הרי הוא טהור לגמרי. וז"ל הר"מ שם: "והקדמה אחרת והיא שאם היו ידי האדם טמאות ונתן עליהם מים לטהרן ואין שיעורן פחות מרביעית כמו שבארנו ידיו טהורות אך צריך לרוחצם אחר כך במים אחרים ואז יאכל בהם תרומה כי המים שנטל בהם ידיו נטמאו בידי ונעשו תחילה כמו שבארנו על כן נוטלים אחר כך במים אחרים לטהרן מטומאת המים שנגעו בידי והואיל ונטמאו מחמת ידיו. ואלו המים שמטהרים בהם את הידים תחילה נקראים מים ראשונים והמים שנוטלים בהם אחר כך נקראים מים שניים וכו'". ומבואר שאי נטל ידיו המים שעל גבי ידיו הם טמאות מחמת המים שנטמאו בנטילה, והמים השניים הם להעביר את המים הראשונים שנטמאו בנטילה זו.

ויש לעיין בנוטל סתם ידיים שלא היה ידוע להם טומאה לפני כן שאין עושות את המשקה לראשון, כמבואר בר"מ כאן, אי צריך מים שניים. דמחד לא מצינו חילוק כזה שאי היו ידיו טמאות צריך מים שניים ואי לא לא וגם בספר לא נזכר זה, ועוד יש לומר שכך היא דרך הנטילה לכל הנטילות והטהרה לתרומה לא לחלק בזה, אמנם מאידך הרי כל מה שהמים טמאים הוא מחמת מה שנגעו וכאן הרי אין סיבה לטומאה, מיהו בלשון הר"מ יש קצת משמעות לזה שכתב דווקא ואי היו ידיו טמאות וכו' הוא מה שצריך מים שניים, דנראה מזה שבאמת רק אי היו ידיו טמאות הוא מה שצריך מים שניים ולא אחר שידיו הם סתם ידיים. וכן בריש פ"ב "מי שהיו ידיו טמאות ובא לטהרן" ומיירי שם לענין מים שניים והיה נראה מזה שדווקא שהיו טמאות, וצ"ע.

בשיטת הר"מ בדין ספק הרוקין

במשנה טהרות פ"ה מ"ז: "שוטה אחת בעיר או נכרית או כותית כל הרוקים שבעיר טמאין", ולעיל פ"ד שנינו על שישה ספקות שורפים את התרומה ואחד מהם הוא ספק הרוקין.

ונחלקו הראשונים בדין זה. דהרא"ש מביא כאן מהגמ' שהרוקין טמאים רק באופן כזה שיש שוטה או כותית בעיר ואי היה הכל ישראל טהורים לא היו שורפים את התרומה כן אלא הכל טהור, ומה ששנינו לעיל על שישה ספקות שורפין את התרומה הוא דווקא במקום כזה שיש שם טומאה אבל בעלמא לא. אמנם, הביא לפרוש הר"מ כאן שכתב שבכל מקום גזרו על הרוקין ואילו כאן טמא ודאי, מפני שהיא טומאה קבועה וחשיב שיש לה מקום. ובאור דבריו, דהרי לעיל נתבאר שעל שישה ספקות שורפין את התרומה הוא ודאי מגען שהוא ספק טומאתן אבל על ספק מגען לא שורפין את התרומה, ואילו כאן כיון שהוא טמא ודאי שורפין אף על ספק מגען.

ויש להקשות על דברי הר"מ, דבשלמא אי היה שוטה, שאנו תולים שהיא נדה שהיא אב הטומאה מהתורה ושורפים את התרומה על רוקה, מובן אמאי אנו אומרים שאי יש כאן שוטה אחת אנו תולים שזה ממנה ושורפים את התרומה מחמת כן, אמנם אי היה נכרי או כותית כיון שהם טמאים רק מד"ס אין שורפים עליהם את התרומה, ואדרבה, אי היו תולים שרוק זה בא מהם לא היו יכולים לשרוף התרומה ומה חומר יש בהם על שאר רוקין הנמצאים שבהם חוששים לזב דווקא, והר"ש כבר הקשה כעין זה לעיל על מי רגלי אדם שהם ליד רגלי בהמה שיש אומרים שהוא ניכר שהוא של גוי, והקשה על זה הרי אין שורפין על זה וכתב שאי ראה הגוי זיבה שורפין על טומאה זו, אמנם הר"מ לא הביא זה, וצ"ע.

דין שהייה בטומאת מקדש בנטמא בחוץ
הרב מיכאל דוד קריצלר

י"ל דלוקה, וכ"כ בפ"ה הר"י מיגש שם.

וביאור פלוגתתם יש לומר שהוא בצדדים הנ"ל, דלדעת התוס' החיוב שהייה הוא מאותו גדר של איסור כניסה לפנים בטומאה, והיינו שנתחדש בריבוי דקרא דגם בטומאת פנים יש אופנים שהוא כאילו נכנס בפנים בטומאה, ואמרין דאחר ששוהה בטומאה בפנים הוי כאילו עשה מעשה כניסה ליכנס בפנים בטומאה, ולזה בעינן כדי להחשיב אותו מעשה שהייה כמעשה כניסה שישיה שם כדי יציאה וכניסה.

וכן מצינו לענין שהייה בכלאים דרקבשוהה כדי פשיטה ולבישה נחשב לבישה חדשה לחייב עליה בפנ"ע, והכ"נ הכא הגדר דבעינן שהייה כדי יציאה וביאה הוא כדי שיחשב כמעשה ביאה בפנ"ע בטומאה לפנים, והכי הוא שיטת התוס'.

אולם בדעת רש"י יתבאר דסובר גדר איסור שהייה הוא איסור מיוחד לטומאה בפנים, דחוץ מאיסור כניסה בטומאה לפנים, יש גם איסור חדש של איסור שהייה למי שנטמא בפנים, ולפי"ז אין שיעור לשהייה אלא כל מה שמשהה עצמו בטומאה בפנים חייב עליה, על עצם מעשה שהייתו שם, ולהכי לא בעינן שום שיעורא למעשה שהייה ששוהה בפנים, ודו"ק.

יש לעיין אם דין שהייה כדי

השתחוויה לאיחויבי במלקות נאמר גבי מי שכבר היה טמא בחוץ ונכנס אח"כ לפנים בטומאה ואינו יוצא, או רק גבי מי שלעולם לא היה טמא בכניסתו, אלא שנטמא אח"כ בפנים. ובפשוטו אין לחלק, אמנם יראה לדון בזה עפ"י מה שיש לחקור בגדר הדין דחיוב שהייה בפנים, האם הוא חיוב מחודש על עצם השהייה בפנים אע"פ שלא נכנס, או דחיובו הוא בתורת כניסת טומאה לפנים, ואע"פ שנטמא בפנים ולא נכנס בטומאה לשם, מ"מ ע"י שהייתו בפנים מיחשב כאילו נכנס ויצא, וממילא היינו תורת חיובו דדיינינן ליה כאילו נכנס בטומאה לפנים.

ובפשטות נראה לבאר דחקירה זו תלויה במחלוקת ראשונים בגמ' שבועות [י"ז ע"א], דבעי התם רבא אי צריך שהייה למלקות או לא, ובתוס' שם [ד"ה או אין צריך] ביארו דאפילו אי לא בעינן שהייה כדי השתחוויה מ"מ בעינן כדי יציאה וכניסה עיי"ש. אמנם בדברי הראשונים מבואר דפליגי ע"ז וסברי דאי לא בעי שהייה למלקות, הדין הוא דלא בעי שיעור שהייה בכלל אפי' כדי יציאה וביאה, וכך מדויק בדברי רש"י שם [בד"ה למלקות] שכתב וז"ל: "אם התרו בו שלא לעמוד ועמד פחות מכדי שהייה", עכ"ל. הרי שמפורש בדבריו דאין שום שיעור לשהייה אלא כל שהתרו בו ועמד

בענין צרוף כלי לקודש הרב נתנאל יחזקאל רותם

בתוס' חולין כה. על הא דאיתא
התם התורה העידה על כלי חרס

שמטמא מאוויירו אפ' מלא חרדל: "הקשה רבינו אפרים מנלן דהיינו מטעם אויר דלמא הוי מטעם שכלי חרס מצרף כשכולן נוגעין זה בזה ונוגעין בכלי אבל נתלים באויר לא וכו' ויש לומר מדכתיב הכא כל משמע אפילו נתלה באויר ועוד התם דרשינן צירוף מדכתיב אחת משמע שהכף מצרף ועשה לכל אחת אבל הכא לא כתיב אחת."

וברש"ש הקשה על דברי תוס', דמה הוצרכו לומר שנוגעים זה בזה וגם נוגעים בכלי, הרי מסקינן בגמ' מנחות שאפ' אי לא נגעי אהדדי מהני צרוף כלי, דבגמ' מנחות כד: "כי סליק רב כהנא אשכחניהו לבני רבי חייה דיתבי וקאמרי עשרון שחלקו והניחו בביסא ונגע טבול יום באחד מהן מהו כי תנן כלי מצרף מה שבתוכו לקדש ה"מ היכא דנגעי בהדדי אבל היכא דלא נגעי בהדדי לא או דילמא ל"ש אמר להו איהו מי תנן כלי מחבר כלי מצרף תנן כל דהו". ומבואר מזה שאפ' אי לא נגע בהדדי יש בהם צרוף, וכתב שם הרש"ש דדבריהם הוא גם לה"א דגמ' שצריך שיעגעו זה בזה. אמנם לכא' יש בזה מן הדוחק שתוס' יכתבו לפי הה"א דגמ'.

ובתוס' הרא"ש בחולין שם הביא את הקושיא בלשון אחר: "שנוגעים זה בזה או נוגעים בכלי", והנה אי כולם היו נוגעים בכלי, לא היה צריך להגיע לדין צרוף, שהרי לכל אחד מהם יש סיבה עצמית לקבל טומאה מחמת מה שהוא נוגע בכלי והוא טמא, וצ"ל בזה שמה שיהני צרוף בזה הוא בגוונא שהיה טומאה מחוץ לכלי כגון שנגע טמא בחלק מחתיכות ולכן טמא הכל, וכן אי היו נוגעים זה בזה מיירי שנגע בהם הטמא, אבל גם על זה קשה גם אי באה הטומאה מבחוץ למה להם שיעגעו אחד בשני הרי גם ללא זה יש צרוף כלי.

ואפשר לבאר בדברי תוס' בדרך אחרת ולפי זה יובן מדוע אמרו שדווקא נוגעים זה בזה, והיינו שאי היה רק מצורף אחד לשני ללא שהיה נוגע בכלי לא היה אפשר לומר שהוא מטעם צרוף לחוד, שהגם שהיה נחשב אחד מ"מ מנין היה בא לו טומאה, שהרי בנקודה זו אנו אווזים שאין טומאה לכלי חרס מאוויירו, ואי כולם היו נוגעים בכלי ג"כ לא היה ראייה מזה שהוא צרוף שהרי לכל אחד יש סיבה בפני עצמו להיות טמא מחמת מה שנגע בגוף הכלי והוא המטמא כעת, ועל זה מיירי בגמ' שם ששני חצאין שאינם נוגעים זה בזה אך שניהם נוגעים בכלי, לכן כתבו תוס' שהוא נוגע אחד בשני וגם חלק ממנו נוגע בכלי, כך שיש סיבה לטומאה על מקצתו ומחמת דין צרוף נטמא גם מה שלא נגע בכלי.

ואמנם לפי באור זה היה די בקורט אחד שהוא זה שיעגע בכלי וגם מה שתלוי באווייר יהיה חשיב כמצורף, דהשתא יש סיבה לטומאה למה שנוגע ואין סיבה זו למה שתלוי באווייר, ואנו נאמר שדין צרוף בכלי חרס הוא ככה"ג, ומה שיש דין צרוף באווייר הכלי הוא גם כן בגמ' מנחות שם: "הושיט אחד לביניהן מהו א"ל צריך לכלי כלי מצרפו אין צריך לכלי אין כלי מצרפו" וכתב שם רש"י: "הושיט חצי עשרון אחד לבין הנך חצי עשרון מהו אם נגע טבול יום בזה מהו שיטמא אותן שנים: אין צריך לכלי. כגון האי חצי עשרון שלישי דאין צריך לכלי דהא אינו מצטרף עם אלו למנחה אחת אין הכלי מצרפו וטהורים הראשונים", והיינו שאי הושיט חצי עשרון שאינו מהמנחה לא מהני צרוף כלי, ומיניה שאי היה צריך לו

היה מהני צרוף אפ' שהוא באווייר
כלי, וא"כ הדרא קושיא לדוכתיה

אמאי כתבו תוס' שנוגעים זה בזה הרי גם אם היה באויר היה מהני צרוף כלי, ולכא' נראה מדברי תוס' שאין צרוף כלי באווייר.

ונראה שתוס' למדו אחרת את הגמ' שם, ומזה עולה שס"ל שאין צרוף כלי באווייר הכלי ממש, וכן למדו עוד ראשונים כמו שיבואר. דהנה יש לעיין בפרכת הגמ' אין צריך לכלי אין הכלי מצרפו, דמשמע מזה שמה שאין מצרפו היינו שאינו טמא אפ' מדרבנן, ולכא' קשה הרי בגמ' חגיגה מבואר שמדרבנן גם באין צריך לכלי הוי צרוף, דאיתא בגמ' שם: "מנה"מ א"ר חנין דאמר קרא כף אחת וכו' מתיב רב כהנא הוסיף ר"ע הסלת והקטרת והלבונה והגחלים וכו' וקתני הוסיף ר"ע אמר ר"ל משום בר קפרא לא נצרכא אלא לשירי מנחה דאורייתא צריך לכלי הכלי מצרפו שא"צ לכלי אין כלי מצרפו ואתו רבנן וגזרו דאע"ג דאינו צריך לכלי כלי מצרפו תינח סלת קטורת ולבונה מאי איכא למימר אמר רב נחמן אמר רב אבהו כגון שצברן על גבי קרטבלא דאורייתא יש לו תוך מצרף אין לו תוך אינו מצרף ואתו רבנן ותיקנו דאע"ג דאין לו תוך מצרף ופליגא דר' חנין אדר' חייה בר אבא דא"ר חייה בר אבא א"ר יוחנן מעדותו של רבי עקיבא נשנית משנה זו". וכן הקשו התוס' שם, ויבוארו דבריהם לקמן, ומצינו כמה דרכים לראשונים בפרוק קושיא זו.

והנה מדברי תוס' שם בתרוץ השני שתרצו שכל מה שיש אינו צריך לכלי הכלי מצרפו הוא רק בשיירי מנחה ולא בשאר דברים, נראה שהם הבינו שמה שרב כהנא אומר כאן שאין צריך לכלי הוא אותו גדר של אין צריך לכלי של הגמ' בחגיגה. אמנם נראה לבאר לא כן אלא ששני הסוגיות מיירי בשני ענינים שונים של דין צריך לכלי, והיינו שמה שאמר רב כהנא שאינו צריך לכלי היינו שכיון שאדם אחר אווזו או שהוא עומד באווייר אין הוא צריך לכלי, ונחשב שאין הכלי מחזיקו ולכן לא יהני בזה צרוף, דכל מה שמצינו צרוף הוא רק באופן שהוא נמצא בתוך הכלי והכלי משמש לו ומחמת כן הוי צרוף, אבל אי עומד באווייר הכלי לא חשיב כאילו הוא בכלי לענין צרוף. ודברי רב כהנא כאן הם שכיון שהוא עומד באווייר לא נחתנו כלל לדין צרוף כלי, שכיון שהוא אינו בכלי לא מצינו צרוף, ומה שאמרה הגמ' בחגיגה, היינו דווקא צריך לכלי כגון שהיה צריך לקידושו של כלי, ובזה גזרו שאפ' אי לא היה צריך לקידוש כלי ג"כ הוי צרוף, אבל כדי שיהיה זה צריך שיבוא לכלי, וכל שהוא באווייר לא חשיב כאילו בא לכלי, לענין זה. [ומה שמהני צרוף כלי בסולת וכו' שאין כל הפרדות נוגעות בכלי היינו שכה"ג היא דרך קבלתו בכלי חשיב שהוא צריך לכלי שהרי הכלי מעמידו ומהני בו צרוף. וכן נראה שלמד הר"ש, במשנה טהרות ספ"ק יעו"ש].

וא"כ לפי זה מבואר היטב מה שכתבו תוס' בחולין לענין צרוף כלי בכלי חרס שמיירי שהיו נוגעים זה בזה ונוגעים בכלי, ולא היה די במה שאחד נוגע בכלי והשני תלוי באויר שכה"ג לא היה צרוף, אלא מיירי שהם עומדים אחד על השני כדי שיהיה חשיב כאילו הכלי מקבלו לכך הוי צרוף כמו בכל סולת שיש בה צרוף כלי ולא צריך שיעגעו בכלי, ובאמת עולה לפי זה שאי היה קודש שתלוי בכלי לא יהני בה צרוף, אמנם בדעת רש"י מבואר לא כן אלא שיש צרוף כה"ג.

המשך מעמוד הקודם

ולפ"ז יש להעיר בדברי האור שמח בהל' חמץ ומצה [פרק א' הלכה ג'] שכ' שם בנוגע לענין שדן בו שם בניתוק עשה דוישלחו מן מחנה ללאו דולא יטמאו, דאפ"י אם גמרינן שהייה למלקות, הלא בעשה דוישלחו מן המחנה לא גמיר שהייה, ויתכן דאם התרו בו בכניסתו למקדש ואחרי כניסתו התרו בו שנית, דצריך שהייה למלקות, ונשאר בצ"ע.

והנה ספיקו מבוארת דנקט לחלק בין עשה דוישלחו, שמחוייב לצאת מיד אפילו אינו שוהה שם כדי שיעור השתחואה, ללאו דולא יטמאו בנכנס טמא למקדש, דבעי שישעה שיעור שהייה לעבור על זה, ומוכחא דעתו בזה דס"ל דהך דינא דבעינן שהייה כדי השתחואה נוהגת גם בנטמא בחוץ, ואין לחלק בין זה לנטמא בפנים, ולכן אילולי העשה דוישלחו לא היה מחוייב

מצד הלאו לצאת מיד, כי אם אחר שנשתהה כדי שיעור
השתחואה.

נמצא מבואר שיטת האו"ש דשהייה בפנים הוא חיוב מחודש, וליכא חילוק בין אם נכנס בטומאה או שנטמא בפנים, משא"כ אילו הוי נקטינן דגדר חיוב שהייה הוא דחשיב ככניסה חדשה, א"כ שפיר יש לומר דהיינו דוקא כשנכנס לפנים, דאז נחשב כיצא ונכנס דוקא אם עבר עליו שיעור שהייה בפנים, משא"כ היכא דנטמא בחוץ ונכנס, דכיון דהיה כאן מעשה ביאה לפנים בטומאה, דלא בעי שיעור שכ"ה בפנים כדי להתחייב על טומאת פנים, דהא כבר איכא מעשה ביאה בכניסתו בטומאה, ואהני לי אף לענין דין טומאת פנים, וכמשנ"ת. ולפמשנ"ת לעיל, הרי דברי האו"ש בזה מיתלא תליין בפלוגתת הראשונים הנ"ל.

בדין צרוף כלי לענין הכשר

תטמא, וכעת לאחר דין צרוף כלי אנו רואים גם את שאר החתיכות שלא נגע בהם הטמא כאילו נגע בהם, אבל באוכלין הנמצאים באוויר כלי חרס לכל קורט וקורט יש סיבה עצמית להיטמא מחמת המצב שהוא באוויר הכלי חרס ומה ענין צרוף שייך בזה, ועוד מה שכתב לחלק בין הכשר לענין טומאה צריך באור קצת, שהרי בכמה מקומות דין הכשר וטומאה שווים הם ומה ראה לחלק ביניהם דווקא לענין צרוף כלי.

ונראה באורו, שאין כוונתו לומר שכיון שהכשר וטומאה לאו כהדדי א"כ כל מה שייך צרוף הוא לענין טומאה ולא לענין הכשר, אלא שמצינו בכלי חרס חשיבות לאוויר הכלי שלו לענין לטמא אחרים ולהטמא, והוא מעלה שיש לכלי חרס על כלי שטף שבהם אין חשיבות לאוויר שלהם, ולכן כשמצינו ענין נוסף שהוא בחשיבות אוויר הכלי נלמד סתום מהמפורש היינו מענין כלי חרס ששם החשיבות היא לענין טומאה ולא לענין הכשר, והיינו שכלי חרס אין בכוחו להכשיר אלא רק לטמא אוכלין ומה שהם טמאים הוא מחמת חשיבות האוויר שלו, ולכן לזה מצינו שיש בכח הכלי לעשות צרוף באוויר היינו שאווירו חשוב, הוא רק לענין טומאה שבה כח הכלי לטמא אבל בהכשר שהמים הם באים מבחוץ ולא מגוף הכלי חרס לא מצינו חשיבות של הכלי לענין זה ולכן נלמד סתום מהמפורש לענין טומאה ולא לענין הכשר. ולעיל נתבאר בדברי תוס' שהקשו מצרוף כלי בכ"ח דווקא שנוגעים זה בזה ונוגעים בכלי, והיינו שמה שהם טמאות הם מחמת הכלי עצמו ולא שהיה טומאה מבחוץ, והובא לעיל גם דברי התוס' רא"ש שמוכח מדבריו שמיירי שבאה הטומאה מבחוץ, ובדברי המהר"מ מבואר כדברי תוס' שהטומאה היא באה מתוך הכלי ועל זה היה לומר צרוף, וזהו רק לענין טומאה ולא לענין הכשר. ולפי זה מבואר שלא כתוב בדבריו שהכשר דינו שונה מטומאה אלא לענין אוויר כלי חרס יש חשיבות לענין טומאה מחמת עצמו שהוא המטמא ולא מחמת דבר אחר ומה שאין כן בהכשר.

הנה מצינו ענין צרוף כלי לענין טומאה, ויש לעיין אי מהני צרוף כלי גם לענין הכשר שאי באו מים על חתיכה אחת שבכלי, אי הניח למיחשב כל שאר החתיכות האחרות למוכשרות לענין זה מדינא דצרוף כלי. ומצינו שנח' בזה הראשונים.

בגמ' חולין לו: "בעי ר"ש בן לקיש צריד של מנחות מונין בו ראשון ושני או אין מונין בו ראשון ושני כי מהניא חבת הקדש לאפסולי גופיה למימנא ביה ראשון ושני לא או דלמא לא שנא". ופרש"י: "קורטי קמח הצבור במנחה ואין שמן נכנס לתוכו". ובתוס' הקשו: "וא"ת ויצטרף כלי לענין הכשר כאילו הוכשר כולו כמו שמצטרף לענין טומאה מדכתיב כף אחת דרשינן עשה הכתוב לכל מה שבכף אחת וכו' וי"ל דמיירי הכא בשלא נתן עדיין שמן במנחה בתחלה כשהסולת בביסה וכמ"ד מדת יבש נתקדשה והוא מנחה קדושה בלא שמן או במנחת חוטא או במנחת קנאות דליכא שמן ונתקדש הסולת בכלי ולא נתן בו מים כלל ומיהו לשון צריד משמע מקצתה לחה ומקצתה יבשה". והיינו שהיה מהני צרוף כלי להכשר, אלא מיירי כאן באופן שלא היה מים או שלא היה כלי, ולכן לא חשיב הכל למוכשר.

אמנם בתוס' הרא"ש שם הביא תרוץ נוסף, שמיירי שהמים היו מעל הכלי ולא היה בו צרוף, והביא עוד: "ור"מ מתרץ [הוא המהר"מ מרוטנבורג] קושיתם על רש"י דמאי דאמר שכלי מצטרף כל מה שתוכו ילמד דרשא דכף אחת דאין אנו יודעים לאיזה ענין מצטרף מן המפורש במקום אחר בכלי חרס שהוא מלא חרדל שהוא צרוף לענין טומאה וכן יהיה זה לטומאה ולא להכשר". ומבואר מדבריו שאין צרוף כלי לענין הכשר.

וצ"ב מה שכתב שבכלי חרס הוא ענין צרוף, והיינו מה שאוויר כלי חרס מטמא כל מה שנמצא באווירו הוא מטעם צרוף, דצרוף שייך באופן שיש סיבה לטומאה במקום אחד ומחמת שאנו אומרים דין צרוף חל הדין על שניהם, כגון שנגע טבול יום בחתיכה אחת ואלמלא דין צרוף כלי היה בדין שרק היא

בדין צרוף כלי לתרומה

שיש ענין צרוף כלי באופן כלשהוא בתרומה.

ובספר משנה אחרונה טבול יום פ"ג מ"ג רצה לומר שם בתוך דבריו שיש צרוף כלי בתרומה בכי נגעי אהדדי, ומסיים שם שמיהת לא מצינו בזה צרוף בתרומה כלל. עכ"פ צ"ע דברי הראשונים הללו שיש צרוף כלי בתרומה מדינא דמקפה, ואנן תנן הכלי מצטרף מה שבתוכו לקודש ולא לתרומה, וצ"ע. ונראה שגם במקומות אלו אין הכוונה לצרוף כלי ממש כאילו היה קודש המצטרף בכלי, ולהפוך את התרומה לחתיכה אחת, אלא שמה שהם בכלי אחד הוא סיבה לערוב של החולין והתרומה, והיינו שנתבאר בכמה מקומות שאין חולין ותרומה חשיב חיבור להדדי מחמת עצמם אלא רק בחיבור אלים, וכנראה שהראשונים האלה למדו שכיון שהם בכלי אחד הוא סבה לערובם יחד ומחשב חיבור ולא מחמת דין צרוף, וא"כ עכ"פ הוא רק בעיסה ומקפה שאפשר לראותם מעורבים אבל בקלחים וכד' לא, אבל יש לעיין מה שהביא הרשב"א שהוא מהני לענין צרוף לשיעור של אוכלין, ואי היה רוצה לומר שיש הלכה של חיבורי אוכלין לא היה צריך להביא דווקא ממקפה וכן מצרוף כלי, דהיה יכול להביא מכל מקום ששני אוכלין חשיבי חיבור ויש לעיין בזה עוד.

במשנה חגיגה כ: "הכלי מצטרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה". ומבואר מזה שיש צרוף כלי רק לקודש ולא לתרומה. אמנם מצינו בכמה מקומות שיש ענין צרוף כלי גם בתרומה. דבגמ' נזיר לו: "רב דימי וקאמר לה להא שמעתא איתיביה אביי המקפה של תרומה והשום והשמן של חולין ונגע טבול יום במקצתן פסל את כולן מקפה של חולין והשום והשמן של תרומה ונגע טבול יום במקצתן לא פסל אלא מקום מגעו והוינן בה מקום מגעו אמאי פסול וכו'. ובמפרש שם: "ונגע טבול יום במקצתן. איכא דאמרי משום ושמן של תרומה אבל לא במקפה (דחולין) דטבול יום שויהו רבנן שני ואין שני עושה שלישי אלא בתרומה. ואית דאמרי מאי במקצתן אפילו במקפה של חולין דכיון דעריבי בחד מנא דמי ליה כמאן דנגע בתרומה עצמה" והיינו שכיון שהם בחד מנא חשיבא הנגיעה כאילו היתה גם בתרומה. וכמו מצינו ג"כ לגבי המשנה הזו דווקא, בחידושי הרשב"א שבת צא: דדן שם לגבי שיעור אוכלין אי הוי כביצה או לא כתב שם בתוך דבריו: "והא דתניא בספרא מכל האוכל מלמד שהוא מטמא בכל שהוא יש מפרשים אותה בצרוף כלי כגון ההיא דתניא המקפה של תרומה והשום והשמן של חולין ונגע טבול יום במקצתם פסל את כולם וכו'" ונראה מזה

בדין צרוף כלי להכשר וטומאה הרב שלמה אליעזר פרוס

איתא בגמ' חולין לו. בעי רשב"ל צריד
של מנחות מונין בו ראשון ושני או אין

מונין בו ראשון ושני, כי מהניא חבית הקדש לאפסולי גופיה למימנה
ביה ראשון ושני לא או דלמא לא שנא וכו' והיינו דרשב"ל הסתפק
האם דין חבית הקדש מכשרת הוי כהכשר גמור ומהני לקבלת טומאה
לגמרי גם למימנה ראשון ושני, או דלמא אין חבית הקדש כהכשר
גמור, ומהני רק לענין לפסול האוכל [מגע טב"י ולהאסר באכילה] ולא
לקבלת טומאה. ובתוס' שם ד"ה "צריד" הקשו מ"ט במנחה צריך לבא
לדין חבית הקדש בכדי להכשירו, והרי איכא מקצת שמן במנחה,
וא"כ הכלי יצרף לענין הכשר כאילו הוכשרה כל המנחה, כדדרשינן
בפסחים יט. מ"כף אחת" לענין טומאה.

והנה מקושית התוס' יש לפשוט ספיקו של העל"נ בכריתות טו:
האם בהכשר בעינן מים על כל הפרי או סגי על מקצתו, ודייק מלשון
הרמב"ם ריש הל' טו"א, דבעי שיבילל הפרי כולו במים, אולם כ' דמהגמ'
בכריתות שם וכן בחולין לג. מוכח לא כן, וכן מבואר בתוס' דפשיטא
להם דסגי בלילת מקצת מן האוכל במים. וע"ע בביאור הגר"א אור"ח
ס' קנ"ח ס"ד, שכ"כ.

אולם יש לעיין בעיקר קושית התוס', דהקשו דיהני צירוף כלי
להכשיר המנחה, ולא נבעי לדין חבית הקדש מכשרתו, דהנה דעת
תוס' כמה דוכתי דחבית הקדש מכשרתו הוי דין דאורייתא, עיין
בתוס' זבחים לד. ד"ה "ואפ"ה", ע"פ הגמ' בחולין שם, דחבית הקדש
דאורייתא, וכ"כ במנחות כא. ד"ה "יצאו", ועי' בארוכה בתוס' חגיגה
כג: ד"ה "והא", אמנם צירוף כלי לטמא דנה הגמ' בפסחים יט. וחגיגה
כג. לומר דלא הוי אלא דין דרבנן, וכן הרמב"ם בפ"ב מהל' שאה"ט ה"ז
וז"ל "אחר שנגמר הכלי מצרף מה שבתוכו לקדש אבל לא לתרומה,
כיצד כלי שהוא מלא פירות פרודין זה מזה, ונגעה טומאה באחד
מהן, נטמא כל מה שבכלי לקדש אבל לא לתרומה, וכל המעלות של
דבריהם הם, ורמזי יש למעלה זו בתורה כף אחת עשרה זה מלאה
קטרת אמרו חכמים כל מה שבכף הרי הוא כגוף אחד" עכ"ל הרי
דפסק הרמב"ם דהדין דכלי מצרף לטומאה אין זה אלא מדרבנן, וא"כ
צ"ב מהו דהקשו התוס' דיהני צירוף כלי להכשר, ולא נבעי לדין חבית
הקדש להכשיר המנחה, והרי הכשר המנחה מדין צירוף כלי לא יהני
אלא מדרבנן. והיה אפשר לומר ע"פ תוס' במנחות כד. ד"ה "צירוף",
דהקשו אהא דמבואר שם דר"כ שאל לבני רבי חייא, מהו לקמוץ מזה
על זה צירוף כלי דאורייתא או דרבנן, וק' דהא ר"כ גופיה הוכיח בחגיגה
שם, דכלי מצרף אינו אלא דרבנן, וכתבו תוס' דאפשר דנסתפק ר"כ
משום שינוי דהתם, וא"כ אפשר דעל כן הקשו תוס' לצד דצירוף
כלי דאורייתא ולא לפשיטות של ר"כ שצירוף כלי דרבנן. ודוחק
דתוס' לא הזכירו מזה מידי, וכן תוס' במנחות דסתפקו בתירוצם.

ונראה לבאר בזה, דהנה צ"ע בדברי
הרמב"ם, דהבאנו את דברי הרמב"ם

דפסק דצירוף כלי לא הוי אלא דין דרבנן, וצ"ע דהרמב"ם בפ"א
מהל' פסוהמ"ק הכ"ג, פסק דהוי ספיקא דדינא אי צירוף כלי מהני
מדאורייתא וז"ל "חלק העשרון בכלי אחד ואין חלקיו נוגעין זה בזה
ואין ביניהן מחיצה, הרי זה ספק אם מצרף הכלי לקמיצה או אינו
מצרף" הרי דחשש לצד דצירוף כלי דאורייתא דאל"כ אין חשש
לגבי קמיצה כמבואר בגמ' במנחות שם, וא"כ צ"ע דגבי טומאה
פסק בפשיטות דלא הוי מעלה דרבנן בקודש ולא בתרומה. ונראה
לבאר דברי הרמב"ם וכן מצאתי בקה"י מנחות ס' ט"ז שביאר בדברי
הרמב"ם, דאיכא ב' ענינים בדין צירוף כלי, האחד דע"י הכלי נחשב
כל אשר בכלי למצורף זה לזה ועל כן דין אחד לכל, ועוד נתחדש דע"י
צירוף כלי נחשב כל אשר בכלי לגשם אחד ממש. והנה בכדי שיחול
קמיצה בכל המנחה אין צריך דכל המנחה תחשב לגשם אחד ממש,
אלא די בכך דכל המנחה תחשב מצורפת כולה למנחה אחת, ולזה
מהני הכלי לצרף שהגם דאין כל המנחה ממש נוגעת זה בזה מ"מ ע"י
הכלי נחשבת כל המנחה למנחה אחת ומהני הקמיצה ככולה, ובדין
זה דהכלי מצרף נסתפק ר"כ בגמ' במנחות דאפשר דהוי דאורייתא,
כן פסק הרמב"ם. אולם לענין טומאה אין די בכך דהכלי יצרף כל
אשר בכלי, אלא בעינן דיצרף הכל לגשם אחד ממש, דרק כאשר הוי
גשם אחד אמרינן מגע מקצתו הוי מגע כולו [עיין קובה"ע סי"ט], ודין
זה דצירוף כלי פשיטא ליה לר"כ בגמ' בחגיגה דהוי דין דרבנן, ועל כן
פסק הרמב"ם דלענין טומאה צירוף כלי אינו אלא דרבנן. [ומה דהק'
תוס' בחולין דף כד: ד"ה "תורה", דנימא גבי טומאה צירוף כלי, י"ל דהק' תוס' דנילף
מקרא דאורי כלי חרס דין צירוף כלי לטומאה, עיי"ש היטב, ועיין תוס' חגיגה כג:
ד"ה צירוף ויל"ע].

ומעתה יש לנו לדון בדין הכשר, האם דמי לקמיצת המנחה דסגי דכל
האוכל יחשב למצורף וא"כ י"ל דיהני צירוף להכשר מדאורייתא,
או הכשר דמי לטומאה ולפ"ז אין לומר [לרב כהנא] דמהני צירוף כלי
מדאורייתא, והנה אי נימא דטעמא דדין הכשר תחילת טומאה
כמבואר ברמב"ם, לכאורה דמי לטומאה ובעינן דיהא גשם אחד,
אולם לפי המבואר ברוב הראשונים דטעמא דהכשר לאשווי לאוכל
שם אוכל ולתקנו לאכילה, נראה די"ל דאין צריך דיצרף האוכל
כולו לגשם אחד בכדי שע"י מקצתו יחול הכשר בכולו, אלא עצם זה
דנעשה מעשה המכשיר האוכל לאכילה ומורה שזה האוכל מוכן הוא
לאכילה הרי מחשיב כל האוכל המצורף למתוקן, ושפיר הקשו תוס'
דיהני צירוף כלי להכשיר המנחה כולה מדאורייתא. [ועיין תוס' הרא"ש
בחולין שם, דכ' בשם ר"מ דדוקא לענין טומאה אמרינן צירוף כלי ולא להכשר
וצ"ע הסברא בזה].

בדין שילוח מחנות במצורע בזמן הרגל הרב אליהו סנדומירסקי

השילוח הוא לאחר שנקבע שהוא טמא
יש לשלחו, וכמ"ש תוס' בברכות הע"ב ד"ה

הא לך, דשילוח מחנות לא היה נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג עיי"ש, ואפ"ה
טומאת מצורע נוהגת אף בזמן שאין היובל נוהג, ואף בזה"ז כתב החינוך
במצוה קס"ט בדעת הרמב"ם דנוהג בזה"ז, וכ"כ הרשב"א ברכות שם דאף
בזה"ז נוהג כן באר"י למ"ד קדשה לעתיד לבא, ועי' ברמב"ם פ"א מטו"מ ה"ז
דטהרת מצורע נוהגת בארץ ובחו"ל, ומוכרח דדין טומאה ודין שילוח הוו ב'
דינים נפרדים, וגם במקום דא"א בשילוח נוהג טומאת מצורע.

ומעתה י"ל דגם ברגל אף דהוא טמא אפ"ה אינו משתלח מחוץ לג' מחנות,
ומשום דמצורע ברגל אע"ג דמותר לצאת מן המחנה אפ"ה לא נטהר
מטומאתו וכל דיני טומאת מצורע עליו. וכ"כ בתוס' ר"ד שם וז"ל: ואי
קשיא אי מצורע לא נוהג צרעתו ברגל א"כ מותר ליכנס בעיר והיכי אמרו
לעיל דמ"ד רואין את המוחלט במועד משום דצוותא בעלמא עדיפא ליה
והא בלא ראייה נמי הוא נכנס לעיר, תשובה אע"פ שנכנס לעיר לא נטהר
מטומאתו ומטמא בביאה והלכך לית ליה צוותא דעלמא שאין נכנסין עמו
בבית אחד אבל אם נראה צרעתו ונטהר יכנסו עמו בבית אחד ותהיה לו
צוותא עכ"ל, ודבריו ברורים דאין המצורע נטהר מטומאתו ביו"ט גם אי
נימא דאין מצורע נוהג ברגל.

מו"ק י"ד ע"ב מצורע מהו שינהיג
צרעתו ברגל, ופירש"י שינהיג צרעתו,

שלא יבא אל תוך המחנה ולא יגלח. ויש להקשות דלכאורה אין יפטר
מצורע משילוח מחנות ברגל, הא מדין הטומאה מחוייב לצאת מחוץ לג'
מחנות, ובשלמא שאר דיני מצורע כגון תספורת וכו' אפשר לומר שאינם
נוהגים ברגל, אבל טומאה היכן פרוחה ברגל, וביותר תיקשי בדברי רש"י שפי'
דהא דבעי בגמ' מצורע מהו שינהיג צרעתו ברגל, הכונה היא דמצורע פטור
משילוח מחנות וקשה דמאי ס"ד דאין מצורע נוהג ברגל לענין שילוח,
דמאי ענין חיוב שילוח מחנות דהוא דין בטומאה של המצורע לדין שמחת
החג ברגל, דהא רק בדברים שנאסרים מחמת אבילות דמצורע הוי כאבל
כגון פריעה ופרימה תספורת ועטיפת הראש דבזה שפיר איכא למיבעי אם
נוהגים ברגל משום דאתי עשה דושמחת בחגך דהוי עשה דרבים ודחי עשה
דאבילות אבל כל שאינו מחמת אבילות לא.

ונראה בזה דאף אי נימא דמצורע אינו נוהג ברגל מ"מ עדיין הוא בטומאתו,
אלא דאיבעיא דגמ' היא על דין שילוח של חוץ לג' מחנות דברגל לא תהיה
חובת שילוח חוץ לג' מחנות. והנה זה ברור, ששילוח מחנות ודין הטומאה
אינו תלוי זה בזה, שיתכן שיהא טמא ולא יהא בו דין שילוח, כגון בזה"ז,
ואין הם תלויים זה בזה דנאמר דכיון שאין שילוח אין גם טומאה, דדין

בענין שילוח מהנות בקטן בע"ק הרב אברהם דוד קורלנסקי

איתא בספרי פרשת נשא פיסקא א' הל' י"ד וישלחו מן המחנה וכו' בכל אדם הכתוב מדבר וכו' אחד גדולים אחד קטנים במשמע אתה אומר אחד גדולים ואחד קטנים במשמע או אינו אלא כענין שענש וכו' תל' מזכר עד נקבה תשלחו אחד גדולים ואחד קטנים במשמע, מבואר בספרי דנתרבה מקרא דגם קטנים מוזהרים על שילוח מחנות, וביארו המפרשים דהיינו להזהיר גדולים על הקטנים, דהא הקטן עצמו אינו מחויב, וע"כ דאתי להזהיר את הגדולים שמצווים בשילוחו. ומעתה צע"ג דברי היראים סימן שצ"א דפירש הא דתניא בספרי פרשת כי תצא [דברים כ"ג יא], כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה ויצא אל מחוץ למחנה לא יבוא אל תוך המחנה, איש פרט לקטן, וכי ממעטין קטן ללמד שאינו מוזהר גדול עליו להוציאו למ"ד [יבמות קיד ע"א] קטן אוכל נבילות לתאבון ב"ד מצווין להפרישו גילה הכתוב על זה שפטורים ולמ"ד אין מצווין יפרש פרט לקטן שגדול מותר להכניס הקטן אע"פ שאסור להכניס כלים תמאין קטן מותר שגזירת מלך הוא, והיינו דפירש דנתמעט שאין איסור שילוח מחנות על קטן, והא בספרי פרשת נשא מבואר להדיא דגם קטן בכלל דין שילוח מחנות, ויעויין באמבואה דספרי שעמד בזה.

עוד תמה באבנ"ז יור"ד סימן תנ"ב ותנ"ג דהדבר פלא מאי שנא קטן מכלים ומה שתירץ היראים דגזירת מלך הוא קשה לחדש חוקה שלא נזכר בש"ס, [ואין לומר דהיראים מיירי במחנה לויא דליכא איסור מכניס כלים טמאים, חדא דא"כ מה הוצרך היראים לומר דהוי גזה"כ בקטן, ועוד דיעויין במנ"ח מצוה שס"ג אות י"ח דנקט דאיכא איסור מכניס בגד מנוגע למחנה לויא].

וביישוב דעת היראים נראה לומר, דהנה בסוגיא בפסחים דף ס"ז ע"ב מתבאר דבע"ק משתלח חוץ לשתי מחנות כדין זב וזבה, וצריך לומר דאע"פ שאינו טמא בטומאה חמורה כמותם, דהא אינו אלא ראשון כדתנן זבים פ"ה מ"א, מ"מ לגבי שילוח מחנות לא תליא בחומר טומאותו אלא תליא אי הוי טומאה היוצאת מגופו או לא, וכיון דבע"ק הוי טומאה היוצאת מגופו חמיר שילוחו כדין זב וזבה.

אמנם צ"ע דבגמ' נדה דף מ"ג ע"ב נחלקו האם בע"ק טמא משום רואה או משום נוגע, ולכאורה בשלמא למ"ד דבע"ק משום רואה שפיר חשיב טומאה היוצאת מגופו אבל אי בע"ק משום נוגע א"כ אמאי חמיר שילוחו כזב וזבה, אטו אדם הנוגע בשכ"ז טעון שילוח ב' מחנות, וכיון דטומאתו מדין נוגע, א"כ לא עדיף מנוגע עצמו ואמאי צריך להשתלח מב' מחנות, ובאמת יעויין במי נפתוח פרפר י"ז אות ג' דתלה דין זה דשילוח מחנות בהא אי דינו משום נוגע או משום רואה, אמנם יעויין בתוס' נדה דף כ"ב ע"א [ד"ה למימרא] דנקט דאפילו אי טומאתו משום נוגע ג"כ משתלח חוץ לב' מחנות.

וע"כ מבואר מזה דס"ל דהא דמשתלח חוץ לב' מחנות, אין זה מחמת הטומאה שנטמא, דהא כל טומאתו הוי משום נוגע ולא מחמת רואה, וא"כ א"א לדנו כטומאה היוצאת מגופו, אלא דהשם בע"ק שחל ע"י הראיה זה גופא מחייבו בשילוח מחנות, והיינו דשילוחו אינו מחמת עצם הטומאה שחלה עליו, אלא דעצם הראיה שיוצא מגופו טומאה זה סיבה לחייבו בשילוח ב' מחנות, ומשום חשיב טומאה היוצאת מגופו, ויעויין משנת ר' אהרן טהרות סימן כ"ז שהאריך בזה.

ומעתה אפשר ליישב דכל דברי היראים לא נאמרו אלא בקטן בע"ק דחייב שילוחו מב' מחנות, הוי מחמת השם בע"ק שבו, ולא מחמת עצם טומאתו, ולכן אין גדולים מוזהרים עליו, דדוקא שהחייב שילוח מחמת עצם הטומאה דהוי כמו מכניס דבר טמא למקום קודש, גם גדולים מוזהרים על הקטנים, אבל היכא שכל החיוב מחמת השם בע"ק שחל עליו, ליכא חיוב על הגדול להפרישו, משא"כ היכא דהוי זב וזבה, נהי דיש בו חיוב שילוח מחמת עצם השם זב כמו בע"ק, מ"מ יש לו גם חיוב מחמת הטומאה שבו, ולא גרע מכלים טמאים שגדול אסור להכניסם, א"כ ודאי דה"ה דמוזהר לא להכניס קטן, ומעתה מיושב מ"ש דקטן בע"ק מותר להכניס, וכלים טמאים לא, משום דכלים טמאים החיוב שילוח מחמת עצם הטומאה משא"כ שילוח בע"ק הוי מחמת שם הגבירה, ובכה"ג אין איסור לגדול להכניסו.

תגובות והערות קצרות

בענין כניסה למקדש בכלי בלוע הערות מערכת

בגליון הקודם כתב הרב א.א. ונדרוולדה לדון באדם שיש בגופו כלי מתכת המקבל טומאה אי שרי להכנס למקדש, לפי דברי הרמב"ן, ונקט שם שהכלי הזה הוא כלי המקבל טומאה. והנה יש לדון מכמה אנפי שאין הכלים הללו מקבלים טומאה, חדא, שאין כל הכלים האלו עשויים ממיני מתכת הכתובים בתורה, שהם מיני מתכת אחר כגון טיטניום או מתכות אחרות שהם אינם מקבלים טומאה כלל, לפי חלק מהאחרונים, ומיהו יש עוד סברא אלימתא לומר שאין הוא טמא כלל גם אם לא היה הדין של טומאה בלועה, דבגמ' בעור והרוטב [חולין פ"ט] מבואר שאוון חמור שתליה לקופה טהורה, והיינו שהיה אוון של חמור והיה בה בשר שהוא מטמא כנבלה, והוא לקח את האוון הזו ועשה ממנו טלאי לכלי, אין הוא מטמא משום נבלה כלל, וזאת משום שכעת הוא כלי ולא נבלה, והשם החדש שיש לו מפקיע ממנו את סיבת הטומאה שהיתה בו מכבר, וא"כ ה"ה כאן כיון שהכלי הזה אין הוא עוד משמש ככלי אלא הוא חלק מהאדם עצמו, אין שימושו חשוב כשימוש כלי וכבר בטל מחמת מה שהוא מחובר לאדם, וזה יהי אפי' אי לא היה טומאה בלועה כגון שהיה אצבע ממתכת שאין בו טומאה בלועה הרי הוא טהור מחמת כן. אמנם עדיין יש לקיים את הספק לפי דברי הרמב"ן, בגוונא שאין הבלוע הוא כלי המשמשו אלא נמצא בו סתם, כגון שעבר ניתוח ונשכח בגופו כלי ממתכת, ועומד להוציאו, שבזה אין הטעם שהוא משמש לאדם וכחלק ממנו [וכבר דנו הפוסקים כה"ג לגבי הוצאת שבת].

בדין כלי הבא במדה ד.מ

מה שדן הרעח"ק בכלי הבא במדה האם שם כלי עליו, אכן מציינו בזה מבוכה גדולה, והנה כמה מקומות שיתכנו להביא ראיה. א. בתוספתא פ"ק ידידים ה"ד ואיתא בר"ש שם מ"ב, שאין נוטלין לידים משידה תיבה ומגדל העשויין אהלים. ב. גבי הא דתנן באהלות פ"ז מ"א דאהל הנסמך ע"ג כלי - אפי' טהור - אינו חוצץ בפני הטומאה, וק"ו כלי עצמו. מ"מ כלי עץ הבא במדה חוצץ [וק"ו אהל הנסמך על גביו]. כ"כ תו"ט שם ד"ה אפילו, עש"ה. ג. לענין להציל באהל המת על טהרות שבתוכו, דעת הר"ש רפ"ד דאהלות דחוצץ בכיסוי כאהל ואי"צ צמיד פתיל. לא כן דעת מהר"ם שם דס"ל אף הוא צריך צ"פ, וכן נראה דעת תוס' שבת מדב, ד"ה ואין. ודברי הרמב"ן שם מבוארים כדעת הר"ש. ד. לענין טלטול בשבת פליגי בס"פ במה מדליקין [להא] אי חשיב ככלי. [אמנם י"ל דטלטול שאני, עי' שבת קכג,א אמר אביי כו' ובתו' שם].

בגמ' מנחות כג. בסוגיא דצרוף כלי, דנה הגמ' בעשרון שחלקו ונתנו בביסא ונגע טבוי' בגוש אחד אי נטמא גם הגוש השני. וכתב שם רש"י: "להכי נקט טבול יום משום דאין טומאתו חמורה לעשות ראשון ושני דאי טומאה אחרת ל"ל צירוף הא מטמא אותו הטמא את הכלי והכלי מטמא את השאר", ויש לעיין אמאי נקט רש"י שיטמא הכלי, הרי מיירי במנחה לאחר קידוש כלי והוא בתוך העזרה ואין מצויים שם טמאים, ואין טומאת ידיים במקדש ועוד דאפי' אי היה משכחת לה לא היה יכול לטמא את הכלי כיון שאין הידיים אלא שניות, ושמעתי בשם הגר"ד לנדא שמדברי רש"י האלו מוכח כדעת הצ"ח שבכלי המקדש יש טומאת אוכלין מלתא דחיבת הקודש, ולכן אי נגע הטמא בכלי ואפי' שני, מטמא את הכלי וחוזר ומטמא את העשרון.

בדין טיבולו במשקה בתערוכות מי פירות ומים הרה"ג גימפל ליפשיץ שליט"א

אנטווערפן

קבלתי גליונכם החשוב וראיתי שכתבתם שם בענין דבר שטיבולו במשקה אכתוב לכם הערה בענין זה, והנה בדין דבר שטיבולו במשקה דצריך נטילת ידים בפשוטו דין משקה לענין זה תלי במה דהוה משקה לענין טומאה, דהרי הא דצריך נטילה כשאוכל דבר שטיבולו במשקה הוא משום חשש שמא יגע במשקה ויטמאנו. והנה הפמ"ג באר"ח סי' קנ"ח בא"א [סק"ה] כתב וז"ל, והנה אוכל פת שלא יזיקו יין שרף אף שטובל פת ביי"ש לא הוה טיבולו במשקה כי יי"ש מי פירות הוה, ואף שנותן שמרים ומים לתוך המאל"ץ מ"מ בתר רובו אזלינן בכל ונתבטל במי פירות ואין מקבל טומאה עכ"ל.

והמשנה ברורה בסי' קנ"ח [ס"ק כ"ו] הביא את דברי דרך החיים שכתב דהאוכל לעק"ך למתק השתיה וטובל הלעק"ך ביי"ש לא הוה דבר שטיבולו במשקה, משום דזיעה הוא מהתבואה והוה מי פירות, ואף אם היי"ש מזוג הוא במים מ"מ מועט הוא וא"צ נטילה, וכתב המשנ"ב דמשמע מזה דאם המים הוא רוב הוה בכלל משקה.

ובספר חיבור לטהרה [בסוף הל' נט"י השייך לסי' קנ"ח] ובחזו"א אר"ח סי' כ"ה [ס"ק ט"ו] הקשו מהא דפסק הרמב"ם דמי פירות שיש בהם כל שהוא מים דינם כמשקה לטומאה ולהכשר, וא"כ לשיטת הרמב"ם כל דיש במי פירות כל שהוא מים חשוב כדבר שטיבולו במשקה וטעון נטילה.

ובחיבור לטהרה מביא שם שהרה"ג ר' מרדכי זלמן אב"ד דק"ק זיטאמיר הקשה על מש"כ הדרך החיים בהל' נטילת ידים, מדבריו שכתב בסדור בדיני חלה סי' ז' סעיף ד'-ה' וז"ל שם אם יש תערובת משאר משקין אפילו מעט חייב בחלה בברכה עכ"ל. דמלבד דבריו צ"ע דהרי אף להרמב"ם הא דסגי בכל שהוא הוא במים שנתערבו במי פירות, אבל בתערובת של שאר משקין כגון יין וחלב ודבש בעינן שיהיה רוב מהמשקה כדי שיהיה לתערובת תורת משקה, עוד צ"ע דסותר דבריו דהרי הוא פסק בדין טיבולו ביי"ש דלא הוה משקה דבעינן רוב מים דלא כדברי הרמב"ם, ומ"ט לענין חלה פסק דלא בעינן לרוב מים ונשאר בצע"ג.

וכן צ"ע על המ"ב דבסי' קנ"ח פסק כהדרך החיים, ובסי' תס"ב [סק"כ] כתב בתו"ד וז"ל, ובשאר ימות השנה יש עצה שיתן בעת הלישה גם מעט מים וממילא הוכשר כדאיתא ביור"ד סי' שכ"ט וכו'. מבואר דפסק כהרמב"ם דסגי במעט מים וצ"ע. ואולי י"ל דבדין טיבולו במשקה לא החמירו וכל דהוה המשקה מיעוט לא חשוב כטיבולו במשקה.

בענין חיוב טהרה הרגל הרב יהודה זייבלד

שלום ורב ישע ורוב תודה על הגליון המעניין, הנני להעיר על מאמרו של הרב מאיר גבאי לענין חיוב טהרה ברגל והקושיה ששם.

בספר דרך נשר על ספר המצוות לרמב"ם [לאקס, ח"ב שורש ד' פרקים טו זי] נתבארה בטו"ט פלוגתת הראשונים בדין טהרה ברגל, אם הוא דין מדיני טהרת המקדש ועל כן אינה נוהגת בזמן הזה, או דין מדיני הרגל ואף בזמן הזה [והובא שם מדברי ראשונים ואחרונים נוספים שדנו בזה, כדיעו"ש]. דדעת החינוך [ומקורו הוא מדברי הרמב"ם במו"נ] שכל ענין טומאה בכללותו עיקרו הוא מפני מורא מקדש, שלא

נכנס למקדש בטומאה ועל ידי כך יתרבה כבוד ה'. ובדברי הטור שהובאו כבר בדברי הרב גבאי, מבואר שטהרה ברגל בזמן הזה, לגורסים אותה, קשורה לאכילת חולין בטהרה, וכדברי רב שבירושלמי. ולענין חולין בטהרה מפורש ברמב"ן [ויקרא יט, ב] שהיא חלק ממצוות קדושים תהיו, שעניינה לפרוש מכל דבר טומאה ומיאוס, והיינו שהטומאה היא עוד אופן של מיאוס ועל כן צריכים הכל לפרוש מהם, אלא שלא חייב הכתוב בכך אלא את הכהנים. וכן מבואר להדיא בשל"ה [שער האותיות אות טי"ת - טהרה], שכתב בביאור דברי הירושלמי והטור, שהוא משום שראוי לאדם להרחיק את עצמו מלטמא כל מה שאפשר, ש"למה יוסיף וימשיך טומאה על עצמו", ומקביל את הטהרה הזו לנקיון הבגדים ועוד.

ואכן הרמב"ם מבאר עניין אכילת חולין בטהרה בדרך אחרת, כאמצעי לפרישות מהמון העם: "סיהיה נבדל אדם ופורש משאר העם ולא יגע בהם ולא יאכל וישתה עמהם, שהפרישות מביאה לידי טהרת הגוף ממעשים הרעים" [רמב"ם טומאת אוכלין פט"ז הי"ב], ויותר מבואר בפיה"מ [טהרות פ"ב מ"ב] "וענין אמרם בכל מקום שנעשו על טהרת הקדש או על טהרת התרומה כמו שאבאר, והוא, שהחסידים היראים כאשר רצו להביא עצמם לידי פרישה מהמון עמי הארץ עד שלא יאכלו ולא ישתו עמהם בגלל מה שיש בכך מן הטוב כפי שמונן מדברינו באבות, לפיכך מטילים על עצמם לאכל חוליהם בטהרה". והפנייתו לדבריו באבות, היא למה שביאר בהקדמה למסכת זו, הנקראת שמונה פרקים, פ"ד, בשבח הפרישות מהמון העם, עד כדי התבודדות במדבריות כשאין ברירה אחרת. ונמצא שעניין אכילת חולין בטהרה לדעתו אינו כלל מחמת הריעותא שבטומאה עצמה, אלא כיון שהמון העם אינם נזהרים בטהרה, אפשר להשתמש באכילת חולין בטהרה כאמצעי לפרישות מהם.

ונתבארה שם שורש המחלוקת בכל הנ"ל, דדעת הרמב"ם דאין פגם בטומאה בפ"ע ואין אפי' זירוז שלא ליטמא, ודיניה אינם אלא פרטי דינים בביאת מקדש, אשר הנוגע בטומאה לא יכנס למקדש, ולדעתו פשיטא שאין שייכת טהרה ברגל אלא לצורך המקדש. והראשונים החולקים הולכים בדעת הרמב"ן ודעימיה שהטומאה היא ריעותא בעצם ונכון להתרחק ממנה ככל האפשר. ובזה נתבארה שיטת הסוברים שחיוב טהרה ברגל נוהג אף בזמן הזה. ועיי"ש שנתבארה בדרך זו גם מחלוקת הראשונים בגדר אכילת חולין בטהרה, אם היא משום הריעותא שבטומאה, כדס"ל לרמב"ן לשיטתו, או גדר מדיני חבורות בלבד, כדס"ל לרמב"ם לשיטתו.

עפי"ז נמצא שדברי הב"ח [שבעיקרם אכן דנו האחרונים טובא, כמובא בדרך נשר שם] מתבקשים ממילא על פי שיטת הרמב"ן, באשר עניין הטהרה ברגל אינו דווקא לשם היות טהור מכל טומאה, אלא משום שימי הרגל הם זמן מקודש שנכון להתרחק בו ככל האפשר מן הטומאה.

בדין כניסה בבלוע לבהמ"ק הרב א. מאיר

במה שדנו לגבי כניסת דבר טמא הבלוע בבית המקדש אם הוה איסור לכאור' יש לדון נמי מהא דאי' בעירובין קד' דמה שאין לו טהרה במקוה אין איסור הכנסת גבי המקדש וא"כ ה"נ יש לדון דהלא אין טהרה במקוה בהאי מצב וא"כ אין איסור כניסת למקדש או דילמא דאזלינן בתר הכלי גופה ושייך בטהרת מקוה וצ"ע, אמנם ישנו עוד דין שהוא שכל דבר שאפ' אי כעת אין לו טהרה במקוה מ"מ כיון שיש במינו טהרה חייבים עליו על ביאת מקדש [וכמו כן לענין אי דבר שיש לו טהרה במקוה יכול להיות אב הטומאה מהני יש במינו

בענין זמן שרפת הפרה הרב דוד הינמן

לכבוד מערכת יאמרו דעת, יישר כחכם על הוצאת הקובץ המרבה תורת הטהרה בישראל ולחיבת הקודש אוסיף מעט על הדברים שנתבארו בגליון האחרון.

במש"כ הגאון רמ"ז איתן שליט"א בגליון ד' בענין הזמן שבו נשרפה פרת משה רבינו והביא דברי הצ"ח שלדעת ר"ע דס"ל דמי היו הטמאים לנפש אדם הם מישאל ואלצפן שנשטמאו לנדב ואביהוא והיה שביעי שלהם בי"ד בניסן כי לא נעשית פרה עד י' בניסן ולא יכלו להזות הזאת שלישי שלהם עד י' בניסן ונמצא ז' שלהם בי"ד בניסן.

והיינו דלפי הבנתו היה שמיני למילואים בא' בניסן רק כיון שלא נעשית הפרה עד י' בניסן לא יכלו להזות קודם לכן. אמנם יעוין בפ' ראב"ע בסוף פרשת פקודי שלמד מכח קושיא זו שלדעת רבי עקיבא היה ראשון למילואים בא' בניסן ושמיני למילואים בח' בניסן ונמצא שהיה שביעי שלהם בי"ד בניסן אפילו אם נשרפה הפרה בו ביום [דהיינו ח' בניסן שאז היה היום הראשון שיכלו לעשות הפרה דבעינן נכח פני אהל מועד] מ"מ לא יכלו להטהר עד י"ד בניסן דבעינן ז' ימים לטהרתם. וכן הבין בפ' הר"א מזרחי בפרשת המילואים [בפרשת צו] שלדעת ר"ע היה ח' למילואים בח' ניסן וע"ע במלבי"ם ריש פ' שמיני. ומה שהביא מדברי הצ"ח בהג"ה מבן המחבר דהיה חסר בפרישת ז' ימים והוצרך לפרוש רק אחר ימי המילואים. ודן הרב הכותב שליט"א שתועיל פרישתו של ז' ימי המילואים גם לפרה. ובי' דהצ"ח מיאן בפ' זה. הנה כדבריו נקט בפני יהושע ריש יומא [ב' א' ד"ה אמר ר' מני] דכ' שם לכך נראה לענ"ד דעיקר מלתא דפרישת הפרה מפשטיה דקרא נמי משמע דכיון דכתיב ברישא דקרא ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד מלאת ימי מילואיכם וכתיב בתריה כאשר עשה ביום הזה וגו' והדר כתיב ופתח אהל מועד תשבו שבעת ימים וכבר פירש"י בחומש דפשטא של מקרא כאשר עשה ביום הזה שלא יצאו מפתח אוהל מועד ככה יעשו כל שבעת הימים ורבותינו דרשו לעשות אלו מעשה פרה כו' עכ"ל רש"י. ומלבד דקשיא לן דאכתי כולה קרא בתרא דופתח אהל מועד תשבו יתירה דכבר כתיב לא תצאו שבעת ימים. אלא דיותר קשה כיון דביום הראשון דמילואים אמר להם כאשר עשה ביום הזה תו לא הוי צריך למימר אלא ופתח אהל מועד תשבו ששת ימים כיון שכבר עבר יום אחד משבעה ימי הפרישה, אלא על כרחך דהאי לעשות אמעשה פרה קאי לפי מה שמבואר בכמה דוכתי והובא ברש"י בחומש וביום הראשון לחודש שהיה שמיני למילואים הוקם המשכן ובשני לו נשרפה הפרה, נמצא דלפי"ז אתי שפיר מה שאמר להם משה ביום הראשון למילואים כאשר עשיתם ביום הזה שלא יצאתם מפתח אהל מועד ככה אתם צריכין לעשות עוד שבעה ימים לבד מההיא יומא דהיינו עד אחר שריפת הפרה שכיון שבודאי כן היה לפי האמת למ"ד דפרה בעי פרישה מדאורייתא שכן פסק הרמב"ם ז"ל בהל' פרה אדומה [פ"ב ה"ב], והיינו שמיום ב' למילואים היה פרישה גם לצורך הפרה ומבואר כד' הרב הכותב דמהני פרישה לב' הדברים כא' ודלא כד' הצ"ח.

ויש להוסיף דלדברי הפנ"י אי"צ פרישה להדיא לצורך הפרה, דהא בז' ימי המילואים אכתי לא נצטוו על פרה אדומה שלא נאמרה פרשת פרה עד א' בניסן כדאיתא בגיטין [ס' א.], ועוד דהציווי נאמר לאלעזר אחר מיתת נדב ואביהוא וביום ראשון למילואים אכתי נדב היה קיים ולא היה אלעזר סגן הכהונה, ועוד דקרא דופתח אהל מועד תשבו שבעת ימים נאמר לכלל הכהנים ולא רק לאלעזר לבדו אלא בעצם מה שפרש מביתו ז' ימים מהני לצורך שרפת הפרה. בברכה להעוסקים בריבוי תורת הטהרה בישראל.

טהרה, יעוין בגמ' שבת פד, ולכן מפץ של גמי למרות שלו אין טהרה במקוה מ"מ יכול להיות אב הטומאה כיון שיש במינו, כלומר כלי עץ אחרים שיש להם טהרה במקוה, לשיטת רש"י שם, וא"כ כאן, אפי' שכעת הוא טומאה בלועה מ"מ חשיב שיש במינו טהרה לענין זה, ובתוס' נדה כח: "וא"ת דאמר בפ"ק דסוטה (דף ט) ובפרק אלו דברים (פסחים סז). אפי' מת מותר ליכנס במחנה לוייה שנאמר ויקח משה את עצמות יוסף עמו וגו' מאי אפי' אדרבה מת קיל טפי דאין לו טהרה במקוה ואפילו במחנה שכניה נמי ויש לומר דאיכא למ"ד שילהי עירובין (דף קד:) דמחייב מכניס שרץ למקדש אע"ג דאין לו טהרה במקוה וה"ה מת אי נמי מת מחייב טפי משום דיש במינו טהרה במקוה כגון אדם חי". ומ"מ לסוברים שא"צ תנאי זה אינו מעלה ארוכה, וצ"ע.

בענין טהרת ע"ה ברגל הרב ברוך דב גולדשטיין

בגליון הקודם בדבר המערכת הובא מה דיש לעיין דהפליגו חז"ל במעלת מידת הטהרה והפרישות וא"כ היה הדין נותן שאדרבה דווקא בזמן הרגל שהוא מועד ויש בו אכילת קדשים לכלל ישראל וראית פנים בעזרה ששם יהו חומרות יתרות בעניני טהרה והרחקה מהמפסידים אותה ואילו כאן אנו רואים להיפוך שאפי' ע"ה חברים הם ברגל, ע"כ, והיה אפשר לומר דהנה ברמב"ם פ"א ממשכב ומושב ה"ט כתב שטומאת ע"ה ברגל כטהרה היא חשובה מפני שהכל מטהרין עצמם ועולים לרגל, וא"כ מבואר בר"מ דזה גופא שצריך לטהר עצמו ברגל, וכמבואר בר"מ פט"ז מטומאת אוכלין ה"י שכל ישראל מזהרים להיות טהורים ברגל, וזו סיבת הקולא שטיהרו לע"ה ברגל מפני שהם נזהרים להיטהר. אכן זה נסתר לכא' מהמהשך דברי הר"מ שכתב שמגע ע"ה ברגל טמא לאחר הרגל, מבואר דרק בשעת הרגל הקלו לא משום טהרת ע"ה ברגל, וכבר עמד על הסתירה בדברי הר"מ המל"מ בהל' טו"א בסופו וכתב דע"כ ס"ל לרמב"ם דעיקר טעמא דטיהרו ע"ה ברגל הוא משום דלא לייתי לאנצויי כשמתאספים ברגל, ובצרוף שנטהרים ברגל הקלו, ולאחר הרגל חוזר מגע הע"ה לטומאה. וא"כ איכא תרי טעמי בזה או משום שע"ה טהורים ברגל כפשטות לשון הגמ', או משום דלא לייתי לאנצויי, כדנקט המל"מ, וכעין זה ברש"י ביצה שלא לבייש לע"ה, וכביאור המהרי"צ חיות שהובא שם.

ונפק"מ בתרי טעמי מחוץ לירושלים, דאי משום אנצויי יתכן שהוא רק בירושלים שהוא מקום אסיפה אך אי משום טהרת ע"ה א"כ גם חוץ לירושלים הרי נטהרו קודם וכלשון הר"מ "שהכל מטהרים עצמם ועולים לרגל" מבואר שנטהרים קודם שעולים, וכן נקט בליקוטי הלכות סוף חגיגה בדעת הר"מ שגם חוץ לירושלים טהורים וע' בערוך השולחן טהרות ס' קנ"א שדן בזה. וכן יל"ד אי כל שנטהר חוץ לירושלים פקע טומאת ע"ה או רק כל שעתידי לעלות לירושלים הקלו בו, דלמל"מ דרק בצרוף אתי לאנצויי הקלו בו י"ל דאע"פ שהקלו בו משעת טהרתו אך רק אי עתידי לעלות לירושלים, אך אי הטעם משום טהרה לחוד אפי' אי לא עלה נמי.

והנה בצל"ח ביצה יח, דן דגם שלא בזמן הבית יש חיוב טהרה ברגל וא"כ יפקע כה"ג ג"כ טומאת ע"ה ברגל, ובזה יש לומר דכיון דאסמכוהו אקרא ד"יאספו אליו" א"כ זמן אסיפה מיהא בעי, וע"כ דווקא בזמן הבית, אך בשמן אסיפה שלא במקום אסיפה ג"כ טיהרו מטומאת ע"ה, וע"כ גם באינו עולה לרגל אפשר שהוא טהור.

ויש לעיין עוד, ע"ה שנגע בכלי ברגל, ומשקין נגעו בכלי לאחר מכן ברגל, אי טמאים הם אחר הרגל או נימא כיון שבשעת הרגל הכלי טהור א"כ אינו נטמא או"ד כיון דאחר הרגל צריך טהרה א"כ למפרע חלה טומאלו ואע"פ דבשעת הרגל טהור מ"מ לגבי מה שאחר הרגל נדון טומאתו למפרע, ולשון רש"י בביצה יא ע"ב שטמא למפרע.

דבר המערכת

"צו את בני ישראל וישלחו מן המחנה כל צרוע וכל זב וכל טמא לנפש", בפרשה זו נצטוו על שילוח הטמאים מהמחנות, כל אחד לפי טומאתו, ונחלקו הראשונים בטעם המצווה, דכתב החינוך כאן: "משרשי המצווה, לפי שענין הטומאה ידוע לחכמים שיחליש כח הנפש השכלית ויעררב אותה ויפריד בינה ובין השכל עליוני השלם ותהי נפרדת עד אשר תטהר, וכמו שכתוב בענין הטומאה [ויקרא י"א, מ"ג] ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם, ודרשו זכרונם לברכה [יומא ל"ט ע"א] ונטמתם בהם, כלומר שמעיינות השכל מטמטמים בטומאה. על כן במקום הקדוש והטהור אשר רוח אלהים שם אין ראוי להיות בו האיש המלוכלך בטומאה. והענין הזה יש לדמותו על דרך משל לפלטרין של מלך שמרחיקין ממנו כל איש צרוע ונמאס בגופו או אפילו במלבושיו, וכעין מה שכתוב [אסתר ד', ב'] כי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק". מבואר שכל ענין שילוח מחנות הוא מחמת שאין ראוי ענין הטומאה במקום השכינה, וטעם זה הוא לשילוח מכל המחנות.

אמנם בדברי הר"מ בספר מורה נבוכים מצינו בזה חילוק בין המחנות שאין טעמם חד, דכתב בח"ג פמ"ז: " ואחריה אומר כבר בארנו שהכונה כולה היתה במקדש להתחדש בו התפעלות לבא אליו ושיירא ויפחד, כאמרו את מקדשי תיראו, וכל דבר נכבד כשיתמיד האדם לראותו יחסר מה שבנפש ממנו וימעט מה שהיה מגיע בגללו מן ההתפעלות, כבר העירו החכמים ז"ל על זה הענין ואמרו שאין טוב להכנס למקדש בכל עת שירצה, וסמכו זה לאמרו הוקר רגלך מבית רעך, ומפני שהיתה זאת הכונה, הזהיר השם יתברך הטמאים מהכנס למקדש עם רוב מיני הטומאות, עד שכמעט שלא תמצא אדם טהור רק מעטים, ויהיה זה כולו סבה להתרחק מן המקדש ושלא ידרכו בו בכל עת, וכבר ידעת אמרם אין אדם נכנס לעזרה לעבודה ואפילו טהור עד שהוא טובל, באלו הפעולות תתמיד היראה ויגיע ההתפעלות המביא לכניעה המכוונת". ומבואר שענין הרחוקת הטמאים מהמקדש היא מלתא דמורא מקדש, שלא יבוא בכל עת המקדש מחמת מוראתו וכן שלא יקל בעינו ענין הקודש והמקדש, ולכן שולחו הטמאים מהמקדש.

ובפ"ג פמ"א כתב: "וגלגל ענין אחר ואמר ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך, וכו' וצונו יתברך בפעולות שיזכירו אותנו שהשכינה שורה בתוכנו מפני שנצל מן המעשים ההם, ואמר והיה מחנך קדוש ולא יראה בך ערות דבר, עד שבעל קרי צוה להוציא מן המחנה עד שיערוב שמשו ואחר יבא אל המחנה, עד שיהיה בלב כל אדם שהמחנה כמקדש ה', ושאינו כמחנות הגוים להפסד ולעבירות והזיק זולתם וקחת ממנום לא לדבר אחר, אבל כוונתנו אנחנו הישיר בני אדם לעבודת השם וסדר ענייניהם וכו'", ומבואר שענין שילוח הטמאים ממחנה ישראל היה מחמת קדושת המחנה עצמו שלא יהא כשאר מחנות הגוים, והוא לתועלת בני האדם שלא יבואו להמשך אחר האנשים האלה ומעשיהם.

ב"ה, זהו הגליון החמישי של "יאמרו דעת" אשר התקבל בחיבה רבה אצל כלל הלומדים, לקרב ולהכיין הלבבות ללימוד בעניני סדר טהורות, להגדיל תורה ולהאדירה, רב תודות לכל השולחים אשר שיתפו את קהל הקוראים בפרי עמלם, התנצלות המערכת שטוחה לכל אשר שלחו אך מפאת קוצר הגליון לא היה מקום דיו, וכאן המקום לציין את חביבות הקיצור. ותרבה הדעת.

המערכת

לעילוי נשמת
הרב יונה בן נתנאל ז"ל

לקבלת הקובץ במייל:

ולגליונות קודמים

T620@OKMAIL.CO.IL

להנצחות, תרומות, ובכל עניני הקובץ

03-6166360

תא קולי

פקס: 1533-6166360

הגליון הבא יצא בעז"ה לקראת

פרשת מטות-מסעי

ויעסוק בעניני

טומאת כלי מתכת

תגובות, חדו"ת, הארות והערות

עד 500 מילים

בענינים אלו יש לשלוח ל:

T620@OKMAIL.CO.IL

עדיפות להערות קצרות

כמו כן ניתן לשלוח בדואר ל:

מכון יאמרו דעת

יחזקאל 11 בני ברק

החומר יתקבל עד כו' סיון

הקטלוג בעניני

טהרות

כפי שכבר הוזכר בגליון הקודם, המערכת נערכת להקמת קטלוג שיכולל בתוכו את כל הספרות התורנית הקיימת כיום על סדר טהרות. מטרת הקטלוג היא להביא לידי הציבור מידע אודות ספרים וחיבורים הקיימים כיום, למען כל אשר חפץ ללמוד ולעסוק בענינים אלו ידע איזה ספרים יש בנושא, במה הם עוסקים וכיצד יש להשיגם. על כן מחברי ספרים ומולי"ם המעונינים להופיע בקטלוג ישלחו למערכת את שם הספר, המחבר, הנושא, תאור קצר על החיבור ודרכים ליצירת קשר.